

MUSŲ VISUOMENĖJE

Ivykiai ir išvados.

Amerikos Lietuvių Tautinės Sąjungos Clevelando skyrius peritą sekmadienį surengė pobuvį atvirame ore, kurio metu įvyko ir pasidalinimas mintimis apie dabartinius įvykius pasaulyje ir apie išvadas, kurios iš jų įvykių išplaukia lietuvių visuomenė.

Referentas inž. P. J. Žiūrys ryškiais spalvomis nupiešė šių dienų įvykius ir pareiškė, kad lietuvių visuomenė šiuo metu irgi gali daug prisidėti prie Amerikos pasiryžimo apginti pasaulį nuo despotų. Visų pirma, referento manymu, reikia gyviau dalyvauti Amerikos viešosios nuomonės pasireiškime prieš vidaus priešus, ypačiai stengiantis nuo jų aiškiai atsiboti, kad jie negadintų lietuvių vardo Amerikos visuomenės ir įstaigų akyse. Tie žmonės, kurie palaiko užpuolikus, nors jie ir lietuviškai mokėtų kalbėti, turi būti griežtai boikotuojami, nepriimami į lietuviškas organizacijas, į lietuvių pobuvius, neturi pasilikti su jais jokio bendravimo — jie palaikydami viso pasaulio priešą, vistiek, ar tai jie daro iš pavidimo ar iš kvailumo — prieš Ameriką, prieš Lietuvą ir prieš visą žmonių nusišada taip sunkiai, kad toks boikotas dar toli nebūtų pelynta bausmė, o tik per švelnus priminimas jiems, kad blogai daro. Iš tikrųjų, apie kiekvieną, kuris dar ir šiandien, šių dienų įvykių akivaizdoje nesiliauja garbinę smurtininkus, ir, būdamas šios šalies pilietis, daro viską, kad laimėtų šios šalies priešas, kai šios šalies kariai žūsta, gindami kitų ir Amerikos laisvę — tokių pavardes ir adresus reikėtų nieko nedelsiant pranešti atitinkamoms įstaigoms, kad jiems būtų pavartoti toki teismai ir tokios teisės, kokios viešpatauja toje šalyje, kurią jie taip giria ir kurios naudai veikia. Tai yra tokia pati pilietinė pareiga, kaip yra pareiga pranešti atitinkamoms įstaigoms apie priešo žiniuotą ar kenkėjus. Juk dabar jau esame beveik karo padėtyje ir negalima sau leisti tokios prabangos, kad prieš agentai veiktų mūsų tarpe, o mes su jais, žinodami, ką jie mūsų šaliai rengia, iš mandagumo bičiuliautume su jais.

I klausimą, ar jau laikas raginti lietuvių jaunimą stoti savanoriais į kariuomenę, kalbėtojas pareiškė, kad yra dviejų dalių atsakymas: viena dalis dėl piliečių, kita — dėl naujųjų ateivių. Savanoriais reikiamo skaičiaus vistiek greitai laiku neužpildys ir valdžia pašauks, kam bus atėjusi eilė. Svarbu, kad lietuvių jaunimo tarpe neatsirastų tada tokių, kurie vengtų atlikti pareigą. Reikia, kad šaukiami be išsiskindėjimų stotų. Dėl nepiliečių, kalbėtojas nuomonė — geriau palaukti. Jie turi teisę pirmą sulaukti nedviprasmiško atsakymo, ko gi bus siekiama dėl jų tėvynės. Jie turi pagrindo nekavoti už tai, kad jų tėvynė pasikui vėl būtų padaryta kokių nors mainų objektu ar atlyginimu priešui už jo kokią tarimą nusileidimą.

Dr. S. Tamošaitis, kalbėdamas,

TIKISI IŠSILAIKYTI KORĖJOJE

Generolas Mac Arthur lankėsi Formozoj, bet nepriėmė 30,000 Čiankaišeko 30,000 karių ir Korėją, nes, sako, pati Formoza gauti būti greit, užpulta

Korėjos frontas šią savaitę turėjo kritiškiausią dieną, kurios dar ir dabar nėra pasibaigusios, tačiau jau atrodo, kad viltis išsilaikyti Korėjoje įgijo stipresnį pamatą.

Amerikos ir kitų kraštų kariuomenė pasiliko tik nedidelame Korėjos plote aplink Pusaną. Paskutinė gynybinė linija buvo užimta maždaug 40-50 mylių nuo Pusaną. Buvo pasiūlyta žūbtūnais dėl tos linijos kovoti, nes jos neatlaikyti jau nebūtų galimybės išsilaikyti Korėjoje. Tada būtų dar galima laikyti trumpą laiką mažą puslankį aplink Pusaną, kol vyktų evakuacija. Bet evakuacijos perspektyva buvo tokia, kad apie pusę esamų jėgų negalėtų spėti evakuoti...

Bet puolikai tą paskutinę gynybinę liniją taip paspaudė, kad net dviejose vietose ji nebuvo galima atlaikyti. Ji buvo pralaužta ir užpuolikai pasirodė jau tik už 25 mylių nuo Pusaną, pietinėje gynybinės puslankio dalyje. Gynybinės linijos dalis buvo jau beveik atkirsta ir buvo pavojus, kad dalis fronto gali būti atkirsta. Tos jėgos negalėtų nei evakuoti, nei laikyti

evakuacijos apsaugos linijos. Tačiau amerikiečiams pavyko to apsupimo išvengti.

O tuo tarpu pradėjo lipti į krantą iš pačios Amerikos atplaukusios divizijos — pėstininkų ir jūreivių. Iškelta ir sunkiųjų tankų.

Tuo būdu amerikiečių ir taktinių pajėgų yra laimėjusios kovą dėl laiko. Pagalba suskubo ateiti, kol puolikams dar nepavyko, kaip jie stengėsi, suvaryti amerikiečius į jūrą. Dabar, anot generolo Mac Arthuro, gynybų pajėgos nuolat auga, o puolėjų mažės (žinoma, jeigu Maskva nepašalins vis naujų...).

Sako, kad užpuolikai iki šiol turėjo nuostolių apie 31,000 vyrų. Gynybų nuostoliai esą mažesni, 4 kartus mažesni.

Mac Arthur su keliais štabo nariais buvo nuvykęs į Formozą pas Čiankaišeką. Koks buvo jo pasikalbėjimų turinys — neskelbiama, žinoma tik vienas dalykas, kad Čiankaišekas pasiūlė 30,000 savo kariuomenės nusiųsti į pagalbą Korėjoje. Bet Mac Arthuras atsakė, kad nereikia, kadangi sumažinimas Formozos puolimą, kurio laukiama jau diena iš dienos.

Atsisveikindamas Mac Arthuras Čiankaišekui padėsinamai pasakė: "Kelk smėkrą aukšty, mes pradėdam laimėti!"

MASKVOS MANEVRAI

Po 29 savaičių boikoto, Maskvos delegatas Malik vėl atėjo į JTO Saugumo Tarybos posėdį. Mat, jam šį mėnesį priklauso eilė pirmininkauti. Pirmininko teise pasinaudodamas, Malikas tuojau šokosi išmest senąjį Kinijos delegatą ir įvesti raudoną. Buvo manoma, kad bent senąjį delegatą jam gali pasisekti pašalinti, kadangi pirmininko patvirtinimui atmeti reikia mažiau nei 7 balsų iš 11. Bet atsirado 8, kurie reikalavo pradėti nuo Korėjos, o ne nuo pakeitimų. Rusus palaikė tik Jugoslavija ir Indija. Tada Malikas pasakė ilgą kalbinamą kalbą prieš Ameriką ir atidėjo posėdį kitai dienai.

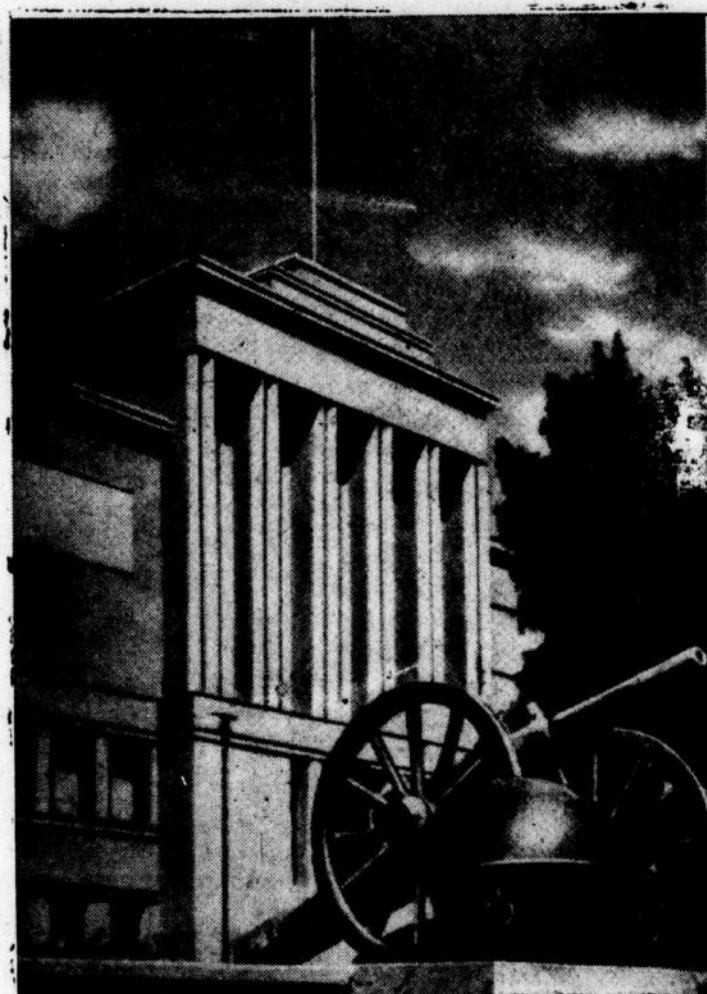
Belgijos karalius kapituliavo

Belgijos karalius Leopoldas, vos 11 dienų "pakaraliavęs", (tiksliau tariant, pasėdėjęs karalinėje pilyje už uždarytų durų), perleido karaliaus pareigas savo sūnui Baudoinui kuris iki 21 metų amžiaus eis karaliaus pareigas, o kai taps pilnametis, tada Leopoldas galutinai pasitrauks ir Baudoinas bus valdantis penktuoju Belgijos karaliumi.

Kelis kartus Belgija po karo visuotiniams balsavimais bandė išspręsti karaliaus klausimą ir vis negalėjo pasiekti aiškaus sprendimo. Paskutiniuose rinkimuose karaliaus grįžimo šalininkai, t. y., katalikai — krikščionys demokratų partija, gavo nežymią daugumą abiejuose parlamento rūmuose ir turėjo formalią galimybę pakviesti karalių atgal į sostą. Jie tai ir padarė, tačiau kai buvo tuo klausimu balsavimas, tai socialistai ir liberalai (žinoma, ir komunistai, kurių balsas tačiau nereikšmingas), protestuodami iš posėdžio išėjo ir balsuoti liko tik vieni krikščionys demokratai, kurie priėmė dar prisidėjo ir vienas prie protestuojančių neprisijungęs liberalas. Nutarimas kviesti karalių buvo priimtas vienbalsiai, bet beveik pusei parlamento protestuojant ir nedalyvaujant.

Susidaro įspūdis, kad socialistai ir liberalai pasielgė neparamentiškai ir net nedemokratiškai, kadangi nesutiko pasiduoti daugumos sprendimui ir grasė streikais bei maištais, jeigu nutarimas bus priimtas (tą grasymą jie ir įvykdė).

Tačiau protestuojantieji turėjo ir tam tikro pamato tokiame elgesiu, kadangi vos per pervedant krikščionių demokratų dauguma parlamente susidarė tik dėka rinkiminės aritmetikos. Pačių balsuotojų daugumos karaliaus šalininkai krikščionys de-

Karo Muziejus Kaune, pastatytas 1930 — Vytauto Didžiojo metais. Dabar jame nieko nelikę apie Lietuvą...

ŠIOJE ŠALYJE

KAINŲ IR ATLYGINIMŲ kontrolę, kurios žmonės labai nemėgsta, o taip pat ir prekių racionavimą, kurio tiesiog nepakenčia, atrodo, žmonės patys "išsipašys". Kainų kontrolės labiausiai nenori pirkliai, bet jie daro viską, kad tik reikėtų ją įvesti: daugumoje atvejų be jokio pagrindo, nuo Korėjos karo pradžios beveik visoms prekėms jie suspėjo pakelti kainas po keliolika ir daugiau nuosimčių.

Pirkėjai, bijodami racionavimo, irgi stengiasi, kad tik greičiau būtų įvestas, nes pradėjo sudarinėti visai nereikalingas atsargas. Susidaro padėtis, kad jau iš pačios visuomenės kyla balsai, kad reikia nieko nebelaikant įvesti kainų reguliavimą ir prekių racionavimą. Galimas dalykas, kad prezidentas netrukus kreipsis tuo reikalu į kongresą. Kalbama, kad kainos ir atlyginimai bus "užšaldyti" birželio 25 dienos lygyje.

MOKESČIAI turės būti pakelti. Norima iš mokesčių padidinti pajamas bent penkiais milijonais dolerių. Korporacijoms mokesčiai greičiausiai bus padidinti nuo liepos mėnesio pradžios ir pakėlimas bus nemažas. Dabar, pagal pelno dydį, jos moka nuo 21 iki 38 nuosimčių, o bus nuo 25 iki 45.

Asmeninių pajamų mokesčių pamatinis minimumas nuo 15 nuosimčių bus pakeltas greičiausiai iki 18 ir tas pakėlimas pradedamas veikti nuo spalio mėnesio 1 dienos. Praktiškai skirtumas taip atrodo: viengungis nuo 1000 dolerių metinio uždarbio dabar moka 66 dolerių, o mokes 80 (karo metu mokes 115); nuo 2000 moka 232, mokes 280 (karo metu mokes 345); nuo 5000 moka 811, mokes 944, mokes 1,105; nuo 10,000 moka 2,124, mokes 2,436, mokes 2,755; nuo 100,000 moka 58,762, mokes 66,798, mokes 69,870.

UNIŲ CENTRAI rimtai veda derybas dėl AFL (American Federation of Labor) ir CIO (Committee for Industrial Organization) susiliejimo. Anksčiau buvo vienas darbininkų unijų centras, bet prieš 14 metų įvyko skilimas ir ligi šiol mažai buvo sėkmingesnių bandymų vėl susijungti. Bet dabar jau padaryta nemaža pažanga.

Skirtumai buvo ir politinėse pažiūrose, ir teisiniuose klausimuose, o nemaža reikšmė turėjo ir asmeninės vadų ambicijos.

Dabar daugumas tų kliūčių baigia nykti. Jau prieš tai abu centrai buvo darę bendrų politinių žygių. Abi organizacijos energingai nusikratė komunistų įtakos.

Pereitą savaitę įvyko tų centrų vadų pasitarimas dėl visiškų susijungimo ir šį kartą jis buvo gana sėkmingas. Sutarta pačiose viršūnėse visada veikti išvien įstatymų leidimo ir politinės akcijos srityse. Ir sutarta toliau svarstyti susijungimo "mašineriją". Tam sudarytas nuolatinis komitetas, kuris veiksias tol, kol bus pasiekiama visiškų centrų grąžinimo į vieną.

SLA PROBLEMOS

Žodį turi brolis Mockus

Laikiniai pertraukiami svarstymai apie TĖVY-
NĖ ir duodame žodį St.
Mockui, atsiliepusiam iš
Bostono. Kviečiame atsi-
liepti ir kitus daugiau
galvojančius apie SLA
reikalus atsiliepti, kad
tų klausimų apsvasty-
mas apimtų kuo didesnę
SLA veikėjų būrį. RED.

DIRVA pradėjo rašyti apie
SLA problemas. Už tai aciu
jos redaktoriui V. Rasteniui,
kuris atidžiai sekė seimo eigą
ir dabar pareiškia, kas jam te-
nai atrodė gerai ir kas taisyti-
na. Malonus apsieišikimas, kad,
palyginti, neseniai atvykęs į šią
šalį, taip greit gali orientuotis
mūsų organizacijos tvarkoje ir
tradicijose. Esu dėkingas bro-
liui Rasteniui. Jo pasiūlymai
yra rimti ir gali būti naudingi
ateinančiam seimui.

Leiskite ir man pareikšti sa-
vo nuomonę apie buvusį seimą
ir apie tai, kas reikėtų taisyti,
kad Clevelande būsimam seime
galėtumėm susirinkti gerai nu-
siteikę ir atgaivinę dvasią. Pri-
sidėjus prie mūsų organizacijos
didėsiam skaičiui tremtinių ir
turint jiem kankybę prisita-
kyti prie mūsų tradicijų, būsi-
mas seimas gali būti tikrai ma-
lonus. Tikiu, kad taip ir bus,
nes Clevelandas turi gerų jėgų
ir brangintų vietų, kurios mus
riša. Ten yra čiurolioniečių an-
samblis, ten yra Lietuvių Dar-
želis su mūsų didžiųjų tautie-
čių paminklais, dabar vienin-
teliais visame pasaulyje — kas
gi leistų sau praleisti progą
nuvažiuoti į Clevelandą ir iš-
girsti tenai mūsų išeivijos ge-
riusius meno perlus, dalyvauti
vainikų padėjimo iškilnėse prie
mūsų tautos didvyrių pamink-
lų! Ypač, kad mūsų organiza-
cija savo tautiškaiais centais irgi
yra prisidėjusi prie tų mūsų
tautinių šventovių įrengimo, kai
Clevelando seime prieš 14 metų
šventėme savo organizacijos
auksinį, 50 metų gyvavimo ju-
bilių.

Dabar keli žodžiai apie pas-
kutinį seimą Baltimorėje. Nuo
1920 metų esu dalyvavęs dy-
likoj šios organizacijos seimų
prie įvairių prezidentų: Gegu-
žio, Bagočiaus, Laukaitis. Su-
prantama, prezidentai skyrėsi
savo taktu ir būdu, tai ir seimai
skyrėsi. Kartais ir aplinkybės
atneša ne visai tikusių dalykų.

Per daugelį metų mūsų seimų
bankietuose būdavo kalba vienas
svečias iš lietuvių tarpo ir tik

pats prezidentas. Dabar, Bosto-
no seime prasidėjo, o Baltimorė-
je, tikiuosi, pasibaigė nauja ma-
da — politikierių kalbos SLA
bankiete. Baltimorėje su ta ma-
da taip toli nuėjom, kad net
lietuviškai pamiršom... Tai reik-
tų įsidėmėti būsimam Cle-
velando komitetui. Nuo jo pri-
klausys, ar ta nauja mada bus
palaikoma, bet jam reikia iš an-
sto žinoti, kad ta mada mums
ne labai patinka...

Aš negaliu sutikti su brolio
Rastenio nuomone, kad seimui
būtų gana trijų dienų.

Visi šaukiame, kad sekreto-
rius raportas yra per ilgas ir
jo nereikia skaityti. Aš turiu
pasakyti, kad tas raportas yra
naudingas ne tik seimui, bet ir
visiems nariams. Tai yra nau-
dingas informacijų šaltinis, ku-
rį gali naudoti visados. Paly-
ginkit LRKSA sekretoriaus rap-
ortą ir pamatysit, kad tai yra
šiupinys, palyginus su mūsų
sekretoriaus raportu. Bet ma-
nu, kad sekretorius turi kiti
kurias vietas seimo dalyviams
paaiškinti. Čia suvažiuoja mūsų
organizacijos veteranai, kurie
nebuvo tiek lavinti, kad akies
permetimu galėtų apimti viską
ir pastebėti, kas svarbiausia bei
iš karto perprasti, kas ką rei-
kia, o to reikia, ir sekretorius
paaiškinimai turi jiems padėti.

Seimo atidarymo ceremonijos
yra malonus dalykas, tuo seimas
sužavi žmones. Kol sutvarkomi
mandatai, gerai yra, kad praby-
la visa eilė gerbiamų ir nusipel-
niusių mūsų organizacijos bei
lietuvių visuomenės veikėjų. Tai
sudaro ir jiems tam tikrą mo-
ralinį atpildą, ir kitiems suke-
lia prakalinę nuotaiką.

Bankietė turi būti tik trum-
pos kalbos ir muzika, šokiai,
nes jaunimas to laukia. Turi būti
tik muzikos vakaras ir vakaras
jaunimui, kurio Baltimorėje ne-
buvo ir jaunimas išvažinėjo į
kai kokius kvailius naktinius
klubus.

Tad, mano manymu, SLA sei-
mas su visais čia minėtais pa-
graisimais gali užtrukti ke-
turias dienas ar gal net ketu-
rias su puse.

Gal būtų praktiškas dalykas,
jei kuopos nebekartotų tokių sa-
vo įnešimų, kurie jau daugelio
seimų buvo atmetti. Jais tikrai
be naudot sugašinama nemaža
laiko.

Baltimorės seime buvo geras
dalykas, kad net ir karščių me-
tu buvo gauta seimui vieta, kur
buvo vėsu. Bet negal, kad
prezidentas Laukaitis kiekvieną
dieną nuo ryto iki vakaro pats

vienas pirmininkavo seimui. Tai
vargino jį patį, o kai pirminin-
kas vargsta, tai ir seimui persi-
duoda nuovargis. Pats prezi-
dentas turėtų pirmininkauti tik
svarbiems posėdžiams — sen-
niau taip ir būdavo daroma. Sun-
ku suprasti, kodėl prezidentas
taip lyg ir bijojo pavesti pirmi-
ninkauti savo pavaduotojui Dar-
giui, kuris, kaip jau žinome
iš patyrimų Pittsburghe, turi
tam visai gerų gabumų.

Dainos koncertą VIENYBĖJE
vienas korespondentas, galima
sakyti, apkoliojo, kitas paskui
taisė... Aš manau, kad Dainos
veikėjai, kurie dirba Baltimo-
rėje per daugelį metų, davė puik-
ų koncertą. Žinoma, jis gal
būtų ir daug geresnis, jei būtų
buvę tam pakviesti specialistai,
bet tai nebūtų vietos talentų
pasirodymas. Mes galim gerų
specialistų ir namie būdami pa-
siamdyti ir paklausti, o nu-
važiuavę į seimą turime pažinti
vietines meno pajėgas ir pa-
gerbti tuos, kurie dirba daug
metų lietuviybės labui.

Baigdamas dar kartą sveiku-
nu "DIRVA", kad taip gyvai rū-
pinasi SLA ateitimi ir tuo daug
prisideda prie to, kad naujieji
ateiviai pažintų tą organizaciją
ir gausiai į ją stotų ne tam, kad
čia lauktų mirties ir pomirtinės
jų šeimos nariams išmokėjimo,
o tam, kad ši organizacija ne
tik išlaikytų, bet dar ir su-
tvirtėtų savo garbingą pozici-
ją, kurią ji užima, kaip stip-
riausia ne tik fraternalinė ap-
draudos, bet ir tautiška visuo-
meninė organizacija.

Čia kiekvienas narys sudeda
ir vadinamus tautiškus centus,
kurie nuo senų laikų naudojami
kultūros darbams parenti ne
tik čia, Amerikoje, bet buvo
siunčiami net į Nepriklausomą
Lietuvą. Ši organizacija davė
pradžią Amerikos Lietuvių Ta-
rybai ir dabar tautiškaiais centais
remia jos darbus Lietuvos by-
loje, ji davė pradžią ir Balfui,
kuriam taip pat nuolat eina į
talką, per ją buvo renkami pa-
rašai Kongresui, kad priimtų
tremtinių imigracijos įstatymą
ir tt. Kas gi gali sakyti, kad
tai yra vien tik apdraudos or-
ganizacija?

Yra, žinoma taisytių daly-
kų, bet kaip gi jie pasitaisyti,
jei visi, kurie galėtų pataisyti,
tik iš šalies stovėdami laukia?
Jau beveik 2,000 naujų jėgų
įstojo. Stokite daugiau, intere-
suokites, svarstykite SLA pro-
blemas, o kai ateis rinkimai —
dalyvaukite juose gerai prisie-
renę, kad išrinktumėm Tary-
bą, irgi naujomis jėgomis at-
gaivintą, kuri būtų gabi paste-
bėti ir apsvarstytas spragas
užpildyti. Juk čia turim visuo-
tinius rinkimus ir visi galim
savo valią panaudoti. Čia dikta-
tūra nieko negali, kaip girdėjom
kitur esama, žinoma, jeigu pa-
ties savo neveiklumu nepaliksim
vien kitus už mus galvoti ir
ir veikti.

St. Mockus.

MARGUTIS

Chicago 36, Ill.

6755 So. Western Ave.

Isteigė kompozitorius

A. VANAGAITIS

Seniausias ir gražiausias ili-
truotas lietuviškos minties žur-
nalas.

Kaina metams \$2.00

Susipažinti siunčiamas
dovanai.

LIETUVIŲ ARCHYVAS

Lietuvos Istorijos Metraštis

BOLŠEVIZMO, NACIONALSOCIALIZMO, TREMTIES META

Redaguoja: Jonas LEONAS

(Tęsinys)

1940 METŲ MASKVOS KALTINIMAI LIETUVAI
FAKTŲ ŠVIESOJE

Vilniaus Apygardos Teismo
prokuroras J. Brazinskas.

Butajevo byla

Komisijai pradėjus savo darbą, Butajevo byloje tardymas
jau buvo baigtas.

Susipažinusi su tardymo duomenimis, komisija, norėdama
ko smulkiausiai ir objektyviausiai iširti reikalą, iš naujo per-
klausė beveik visus tardytojo ištardytus liudytojus, ištardė
naujus liudytojus ir, išreikalavus iš kariuomenės ir admini-
stracijos organų visus Butajevo ieškojimo raštus, išaiškino
sitokias įvykio aplinkybes:

1939 m. gruodžio mėn. Naujos Vilnios lietuviškas įstaigas
pradėjo lankyti raudonosios armijos karys, pasivadinęs save
politruku Butajevu. Dažniausiai Butajevus lankydavo vietos
nuovados viršininką, nedviprasmiškai duodamas jam suprasti,
kad jis norįs pasivaikinti. Butajevus susipažino ir su vie-
tiniu saugumo policijos valdininku, o per šį ir su kontržvalgy-
bos agentais. Butajevus girdavęs savo didele galia sovietų
įgulos karių atžvilgiu, stengdavęsis tauti net nevisai vykusiais
išsišokimais įrodyti, tačiau apie raudonąją armiją ir apskritai
apie sovietų gyvenimo būtį nieko nepasakodavęs. Palaikan-
tiems su Butajevu santykius asmenims susidarė įspūdis, kad
Butajevus tyčia yra siunčiamas pasikalbėti su Lietuvos val-
džios pareigūnais tikslu patirti, ar šie nesistengs iš Butajevo
išgauti bet kokių žinių juos dominančiais klausimais. Todėl
šie buvo ypač atsargūs. Šią nuomonę rėmė tas faktas, kad
Butajevus ne tik ištisomis dienomis, bet ir vėlyvais vakarais
ir net naktimis bastėsi už vietinės sovietų įgulos ribų, o rau-
donieji vadai (komandirai) vengdavo su Butajevu susitikti.

Tokiose apylostose praėjo apie du mėnesiai. Bendravi-
mas su Butajevu Lietuvos pareigūnams pradėjo įkyrti ir dėl
to jie stengdavosi rečiau su juo susitikti. Tada Butajevus,
ieškodamas progos pasivaikinti, nedasakytai posakiais ir elg-
sena stengdavęsis užintriguoti, turįs kažką labai svarbaus
papasakoti. Tikiai tam reikią atitinkamų sąlygų, vadinas, su-
sirinkti kur nors išsigeriti. Tokie išsigerimai pora kartų ir
įvyko. Per vieną jų Butajevus, išsitraukęs iš kišenės po-
piergalį ir pasitraukęs kiek toliau nuo kitų, ilgokai ir ati-
džiai tariamai jį skaitė, bet kai pamatė, kad niekas tuo nesit-
domi, įsidėjo jį atgal į kišene. Vienam dalyvių, užmetus pe-
rpetį akį, teko įsitikinti, kad tai buvęs tik Butajevo asmens liu-
dijimas. Kita kartą, pravažiuojant pro tą namą, kuriame jie
vaikšinosi, sovietų daliniui, Butajevus priėjo prie lango ir
grįžęs su reikšminga mina, atrodė laukiąs, kad jį kas ko pa-
kalbų. Tačiau, jokių klausimų nesulaukęs, nusiramino. Pa-
matęs, kad ir tokomis priemonėmis negali susilaukti kvietimų
pasivaikinti, Butajevus vieną kartą paprašė išsukti iš Vil-
niaus pareigūną, kuriam turįs suteikti labai svarbių žinių.
Pasimatymas, tiesa, įvyko daugiau dėl smalsumo, nes iš Bu-
tajevo nesitikėta nieko įdomaus sužinoti, o antrą vertus, Lie-
tuvos pareigūnai šio tikslo ir nesiekė. Per pasimatymą tai
ir pasitvirtino.

1940 m. kovo pradžioje Lietuvos valdžios organai gavo
sovietų įgulos Naujoje Vilnioje viršininko raštą, kuriuo bu-
prašoma surasti pabėgusį iš įgulos jaunesnįjį vadą (mladšego
komandirą) Butajevą. Tikiai tuomet bendravusieji su Bu-
tajevo Lietuvos valdžios pareigūnai sužinojo, kad Butajevus
dezertyras, bet Butajevus jau prieš tai iš Naujosios Vilnios
buvo kažkur dingęs.

Pradėjus Butajevo ieškoti, policija gavo žinių, esą, Buta-
jevas lankosi pas vieną Naujosios Vilnios pilietį. Padarius jo
bute kratą, Butajevus nebuvo surastas, tačiau per kvotą pa-
aiškėjo, kad Butajevus per Naujosios Vilnios ir Vilniaus mies-
to kai kuriuos lenkų tautybės piliečius yra užmezgęs ryšius
su Prancūzijos žvalgybos agentais ir teikiąs jiems žinių. Keli
piliečiai buvo suimti ir patraukti atsakomybės už šnipinėjimą.

Beieškant Butajevo, buvo susekta, kad jis lankosi Vilniuje
pas vieną moterį, o ši moteris dienos metu nuolat dirbdavė
Naujojoje Vilnioje "Maisto" krautuvėje. Šios moters sekimas
Butajevo prisilaikymo vietos neišaiškino, tačiau daug vėliau,
berods, gegužės pradžioje, vėl buvo užtikti Butajevo pėdsakai:
gauta žinių, kad kažkoks, pusiau civiliška apsiiręngęs raudon-
armietis dažnai užėina į vienus namus Rasų rajone. Policija,
suorganizavusi tų namų sekimą, įsitikino, kad juos lankąs as-
muo tikrai yra Butajevus. Buvo suorganizuotas Butajevo su-
ėmimas ir tam tikslui nusiųsti du sekiai. Kai policijos agentai
įsitikino, kad Butajevus tikrai yra jų sekamuose namuose,
jie, vengdami pasipriešinimo, susitarė palaukti, kol Butajevus
išeis iš namų, nes tai buvo dienos metu ir nebuvo pavojaus,
kad Butajevus paspruks. Butajevui išėjus iš namų, policijos
agentai pareikalavo pakelti rankas aukštyn ir užklausė, kas jis
yra, bet Butajevus, nuduodamas norįs parodyti savo dokumen-
tus, išsitarukė pistoletą ir, paleidęs agentų link šūvį, pradėjo
bėgti. Tačiau, nubėgęs gana ilgą kelią ir pastebėjęs, kad yra
persekiojamas ir kad pabėgti nepavyks, — nusišovė.

Nepajudinus iš vietos nusišovusio Butajevo, tuojau buvo
pranešta aukštesniems policijos pareigūnams ir raudonosios
armijos atstovams, kurie netrukus atvyko į įvykio vietą. Ka-
dangi buvo Sekminių pirmoji diena, tai į įvykio vietą subėgo
gana daug žmonių ir čia prasidėjo komentavimas, ar pats ve-
jamasis nusišovė, ar buvo nušautas ir kurion vieton patalke
kulką. Kadangi lavonas gulėjo kniūpsčia ir ties burna matėsi
kraujo, tai tie, kurie tvirtino, kad pats nusišovė, priėjo išvadą,

kad velionis šovė sau į burną. Tačiau minios tarpe buvo ir
tokių, kurie tvirtino, kad velionis nušautas. Šias visas minios
nuomones girdėjo ir atvykusieji raudonosios armijos atsto-
vai. Ir štai iš kur kilo versija apie nusišovimą į burną ir ki-
tus "priestaravimus", apie kuriuos skelbė savo telegramoje
"Tasso" agentūra.

Kad Butajevus pats nusišovė ir ne į burną, o į krūtinę
širdies srityje, čia pat vietoje įsitikino ne tik atvykusieji po-
licijos atstovai, bet ir raudonosios armijos atstovai, nes rastas
prie lavono pistoletas liudijo, kad iš jo tik ką šauta, o ant la-
vono švarko buvo matomos apšvilimo žymės.

Tuometinis Vilniaus kriminalinės policijos inspektorius Aleksandras
Mauragis, apie Butajevo nusišovimą taip liudija:

"1940 m. gegužės mėn. 12 d., per Sekmines, apie 10 val. Vilni-
je, Lipuvkos priemiestyje, ant arimo nusišovė Butajevus. Saugumo
policija apie įvykį tuojau pranešė prokuratūrai ir Sovietų įgulos vir-
šininkui. Įvykį tirti buvo sudaryta speciali komisija. Iš lietuvių po-
sės dalyvavo: prokuroro padėjėjas Račkauskas, teismo tardytojas Po-
kus, Saugumo policijos inspektorius Lileikis, Kriminalinės policijos
inspektorius Mauragis ir Kriminalinės policijos apygardos vedėjas
Pievaitis, o iš sovietų pusės — pulkininkas ir trys vyr. leitenantai
(politrukas, prokuroras ir gydytojas), tačiau jie savo pavardžių ne-
pasiskė. Apie 12 val. šios sudėties komisija atvyko įvykio vieton ir
rado: ant pliko arimo, apie 200 metrų nuo gatvės ir apie 300 metrų
nuo namų, gulėjo vyriškos lyties lavonas, aprengtas tamsiai žaliu
civilišku kostiumu. Lavonas gulėjo gule kniūpsčia, galva pasukęs kai-
rėn. Iš burnos sunkėsi kraujo puteles. Šalia lavono gulėjo 7 kalibro
pistoletas. Iš arimo paliktų pėdsakų matyti, kad velionis buvo bėg-
ta. Lavonas buvo dar nesustingęs. Atsagsėjus švarką ir padarius kra-
tą, rasta: piniginė ir asmens dokumentai, kurių savininkas buvo
Butajevus. Dokumentus ir piniginę paėmė sovietų pulkininkas, be-
to, jis paėmė ir pistoletą, gulėjusį šalia lavono. Aš jam pasiūliau
tą ginklą identifiikuoti Kriminalinės policijos identifikacijos skyriu-
je ir nustatyti, ar iš to paties ginklo nusišovė Butajevus, nes kulką,
mano manymu, turėjo būti užsilikusi lavone. Į tai sovietų pulkininkas
man atsakė, kad jam nekyla jokių abejonių, jog Butajevus pats
nusišovė. Tada aš jam priminiau, kad vistiek būtų gerai ginklą iden-
tifiukuoti, nes buvo atsitikimas, kad iš tokio paties ginklo buvo per-
šautas mūsų policininkas, stovėjęs sargyboje ties Rasų kapais. Ta-
čiau pulkininkas nesutiko to ginklo identifiukuoti ir pareiškė, kad vi-
ši šitie dalykai yra nesvarbūs. Taigi komisija, kaip buvo minėta, so-
vietų įgulų atstovams dalyvaujant, lavoną apžiūrėjo ir vieninągi nu-
statė, kad Butajevus pats nusišovė. Buvo matyti, kad šūvis buvo šir-
dies srityje, o švarkas toje vietoje buvo kiek apšvilęs nuo artimo
šūvio."

Nugabenus Butajevo lavoną į ligoninę, Vilniaus miesto
teismo gydytojas dr. Kauza, dalyvaujant teismo tardytojui
Poškui ir trims raudonosios armijos gydytojams: Fesko, Osmo-
lovski ir Zubarev, konstatavo, kad Butajeva kūne yra tik viena
šūvio žaizda iš priekio krūtinėje, širdies srityje ir, kad velionis
švarke, atitinkančioje žaizdai vietoje, yra apšvilimo žymės.

Skrodimo protokolą ir ekspertų nuomonę suredagavo ir
surašė bendrai dr. Kauza, tardytojas Poškus ir raudonosios ar-
mijos minėtieji gydytojai — Fesko, Osmonovski ir Zubarev, ta-
čiau šie pastarieji nei protokolo nei nuomonės pasirašyti nepa-
norėjo, aiškindamiesi, kad jie esą komandiruoti tik dalyvauti ir
organų veiksmus.

Pistoletą, kuriuo Butajevus nusišovė, paėmė įvykio vietoje
dalyvavęs raudonosios armijos karininkas.

Dar charakteringa smulkmena: berods, balandžio mėn. vie-
nas Vilniaus sunkiųjų darbų kalėjimo prižiūrėtojas, važiuodamas
autobusu, pastebėjo labai įtartina atrodantį asmenį, apsiręngusį
raudonarmiečio uniforma. Maiydamas, ar tai nebus šnipas,
kalėjimo prižiūrėtojas tą raudonarmietį sulaukė ir tuojau pri-
statė geležinkelio stoties komendantui, bet čia sulaukiantis pa-
rodė Butajevo vardu išduotą asmens liudijimą ir, pasiaiškinęs
vykstąs į savo dalinį Naujojon Vilnion, buvo paleistas.

Š m a r g o n e c o " p a g r o b i m a s "

Lietuvos ryšių karininkas pulkininkas Skorulis ir divizijos
vadas generolas Černius, suprasdami reikalo svarbumą, keletą
kartų, komisijos prašomi, lankėsi pas Naujosios Vilnios sovietų
įgulos viršininką, prašydami leisti komisijai ištardyti Šmargo-
nec, arba bent nurodyti jo vardą, kiek smulkiau papasakoti pa-
grobio bei išsilaisvinimo aplinkybes ir nurodyti pagrobimo
vietą. Tačiau visuomet būdavo gaunamas vienas ir tas pats at-
sakymas: "Mes be Maskvos nieko negalime daryti".

Tuo tarpu iš Lietuvos pasiuntinio ir karo attachė Maskvoje
buvo gaunama aliarmuojančių žinių, kad Maskvoje jaučiamas la-
bai agresingas nusistatymas Lietuvos atžvilgiu ir, jei nebus su-
rasti tariamųjų pagrobimų kaltininkai, grėsia didelė nelaimė.

Imantis kraštutinių priemonių, buvo atlikti masiški patik-
rinimai visų įtartinų asmenų Vilniaus Rasų rajone, kur slapstė-
si Butajevus, ir visame didžiulame šnipiškų rajone, kur stovė-
jo sovietų tankų brigada ir iš kur tariamai buvo pagrobti rau-
donarmiečiai Šmorgonecas ir Pisarevas. Tačiau šį priemonė nie-
ko teigiamo nedavė. Be to, komisijos prašoma, saugumo ir kri-
minalinė policija pasiuntė kiek tik galėjo savo agentų, kuriems
buvo įsakyta neviešai patikrinti šnipiškų rajone kiekvieną
namą ir užėigą, kurioje galėjo lankytis raudonosios armijos ka-
riai.

Po kurio laiko, netikėtai, kriminalinės policijos valdininkas
Dimavičius gavo žinių, kad vienuose šnipiškų rajono namuose,
netoli kareivinių, dažnokai lankydavosi vienas sovietų karys. Jis
ateidavo ne tik tada, kai šnipiškėse stovėjo tankų brigada, bet
ir vėliau, jau išvykus.

Padarius tuose namuose kratą, klausinėjant to namo gy-
ventojus, paaiškėjo, kad vienas raudonarmietis ateidavo pas
tuose pačiuose namuose gyvenančią Juliją Savickaitę. Klausia-
ma J. Savickaitė papasakojo apie vieną sovietų kareivį, vadina-
mą Kolia, kuris jai ir fotografiją palikęs su parašu "Šmar..."
Kadangi buvo netikėtas radinys, tai vėl buvo kreiptasi į sovie-
tus su prašymu, kad ateitų išklausti Julės Savickaitės parody-
mų. Tačiau vėl buvo, kaip visuomet, atsakyta: "Mes be Mask-
vos nieko negalime daryti".

Vilniaus kriminalinė policija, kaip ir įvykiams iširti Ko-
misija, matydama, kad sovietai visai nesiinteruoja kvota, o
atvirksčiai, mums dar trukdo ir ignoruoja visas pastangas tei-
singai išaiškinti įvykius, ėmėsi tolesnio darbo, panaudodama
visas atsargumo priemones. Kad nebūtų įtarimo, jog Julija Sa-
vickaitė prievarta arba nesąmoningai davė parodymus, buvo, jai
kriminalinei policijai apklaušiant, pakviesti liudininkai: Vilniaus
Universiteto rektorius profesorius M. Biržiška, Vilniaus Apygar-
dos Teismo prokuroro padėjėjas Navickas, Gimnazijos direk-
torė dr. Krasauskaitė ir gimnazijos direktorius Vokietaitis; tar-
dymą prižiūrėjo kriminalinės policijos inspektorius A. Maura-
gis, o patį tardymą vedė kriminalinės policijos valdininkas Di-
mavičius. Tardoma, dalyvaujant paminėtiems liudininkams, Julija
Savickaitė parodė:

Taupyti galima ir laiškais! Prašykite informacijų paštu!

**STANDARD FEDERAL SAVINGS
& LOAN ASS'N.**

PIGIOS PASKOLOS NAMAMS

TAUPYK SAUGIAI... mes per 41 metus visiems išmokėjome
pareikalavimus
Turtas per 25 milijonus dolerių. Atsargos fondas per 2 1/4 milijono
U. S. Government Securities ir grynais pinigais per 12 milijonų
STIPRIAUSIA TAUPYMO ISTAIGA CHICAGOJE
Federal Savings & Loan Insurance Corporation narys

JUSTIN MACKIEWICH, PRESIDENT & MGR.
4192 Archer Avenue Chicago 32, Illinois
TELEFONAS: Virginia 7-1141

DARBO VALANDOS: Kasdien nuo 9 iki 4.
Trečiadieniais nuo 9 iki 12 dienų. Ketvirtadieniais nuo 9 iki 8 vak.

KAS ir KUR

• Anglų rašytojas, keliautojas John Gibon, parašęs 14 knygų, dabar išleido *Keepers of the Baltic Gates*. Knygoje labai daug medžiagos apie Lietuvą. Istoriniai įvykiai pavaizduoti teisingai, iškeliama lietuvių didelis noras gyventi laisviems. Kaunas aprašomas, kaip modernus ir gražus miestas, kuriame autorius daug kartų norėtų lankytis. Knyga iliustruota.

• Brazilijoje gyvenęs A. Dutkus parašęs Brazilijos lietuvių istoriją ir mano artimiausiu laiku ją atspausdinti.

• Toronte įvykstančioje parodoje nuo rugpjūčio 25 iki rugsėjo 10 dienos dalyvaus dail. A. Tamošaitienės su savo ir dailės studijos gaminiais.

• Bostono advokatų Sąjunga išrinko lietuvių advokatą A. O. Šallną (Lietuvos garbės konsulą Bostone) "Unlawful Practice of Law" komisijos nariu. Ši sąjunga yra viena iš seniausių ir stipriausių advokatų sąjungų visoje Amerikoje.

• Dailininkas A. Varnas, atostogaudamas J. Bačiūno vasarvietėje, padarė eskizus keliems naujiems kūriniams.

• Smuikininkas Stasys Gabriolavičius, iš Vokietijos nuvykęs į Australiją, dabar keliasi į JAV. Australijoje negavęs savo profesinio darbo.

• Bostono lietuvių šachmatininkų komanda, dalyvaujanti Metropolitan lygos pirmenybėse, yra sudaryta iš K. Škėmos, K. Merkio, A. Keturakio, V. Kubiliaus ir P. Kontauto.

• Įvairiuose laikraščiuose pasirodė žinių, kad komunistai ruošiasi išgabenti iš Lietuvos Dariaus ir Girėno karstus. Esą jų buvimas Lietuvoje kelia nacionalizmą.

• Anglijos Lietuvių Sąjunga yra numatiusi pirkti namus už £11,000. Namų pirkimo fondas turi £3,000. Kitus tikisi pasiskolinti.

• Anglijos Lietuvių Sąjungos skyrių atstovų visuotinis suvažiavimas įvyks spalio mėn. 14-15 d. Londone.

• Rugpjūčio m. 14 d. iš Vokietijos į JAV išvyksta buvęs Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininkas dr. Domas Jasaitis.

• Vokietijoje sudaryta naujai Lietuvių Bendruomenės valdyba. Dėl to išskirti nesiseka. Susidurta su vokiečių administracijos nepalankumu. Ieškoma naujos įsikurimo vietos.

• Pasitraukus dr. D. Jasaičiui, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus pirmininku išrinktas J. Makauskas, senas LRK veikėjas.

• Rugpjūčio 6 d. Šveicarijos Beromünsterio radijo stotis paminėjo Lietuvos, Latvijos ir Estijos 10 metų pavergimo sukaktį. Minima radijo stotis Europoje labai plačiai klausoma.

• Kauno geležinkelio stotis, kuri karo metu buvo išsprogdinta, ligi šiol dar neatstatyta. Stoties įstaigos veikia mediniuose barakuose.

• IRO skyrius Bad Kissingene, ieško pabaltiečių klasikinių šokių šokėjų, kurie sutiktų važiuoti Ekvadoran. Toji valstybė baletininkams žadanti geras sąlygas.

• Karolis žalkauskas, buvęs Klaipėdos Krašto gubernatorius, dirba J. Bačiūno vasarvietėje, Macatawoje.

• Rašytojas prof. Vincas Krėvė, gyvenęs Philadelphiaje, baigia rašyti antrąją dalį savo veikalų *Dangaus ir Žemės Sūnus*.

• Prof. K. Pakštas išrinktas ordinariiniu profesorium Duquesne Universitete, Pittsburgue.

• Julius Šatas, prieš 3 metus atvykęs į JAV, Philadelphiaje baigė technikos instituto televizijos skyrių ir dabar pakviestas mokytoju į tą patį institutą.

• Bolševikų okupacijos metu J. Šatas aktyviai veikė pogrindžio veikloje, buvo sugautas ir išliko gyvas prie Červenės po sušaudytųjų lavonais.

• Toronte ir apylinkėse gyvenantys lietuviai nutarė pasistatyti namus savo visuomeninio veikimo reikalingam. Namų statymui vadovauja A. Kiršonis, J. Karakas ir J. Bersenas.

• Iš per paskutinius dvejus metus į Ameriką atvykusių lietuvių gydytojų, septyni jau verčiasi praktika vien Chicagoje.

MIRĖ V. ADOMAVIČIUTĖ

Rugpjūčio 6 d. Worcesteryje, Mass., netikėtai mirė baletos artistė **Veronika Adomavičiūtė**, Amerikoje teįgyvenusi nepilnus du mėnesius. Lietuvoje velionė per 15 metų dirbo Valstybės Teatro baletu. Tremtyje — Vokietijoje dalyvavo daugelyje baletų pasirodymų. Visą gyvenimą buvo pašventusi baletui menui.

NAUJAS DP ĮSTATYMAS JAU VYKDOMAS

Naujas DP įstatymo papildymas ir pakeitimas jau pasirašytas JAV prezidento 1950 m. birželio 16 d. To pakeitimo nuostatai jau pradėti vykdyti gyvenime. Tremtinių atvykimas protestas iki birželio 30 d., 1951 m. Mums lietuviams labai svarbu, kad iki to laiko suskubtume atvežti visus mūsų tautiečius, kurie gali atvažiuoti į JAV. Todėl, jei kas dar neįskvietė savo gimines bei pažįstamus, tai neatidėliodami pildykite darbo ir buto garantijas ir duokite joms eigą. Reikalingus blankus Balfas mielai noru išsiųs tuoj pareikalavus.

Tačiau pravartu painformuoti apie pakeitimus, kurių tenka prisilaikyti užpildant blankus. Būtent, kvietėjas turi būti Amerikos pilietis. Jei kam neparanku rasti kvietėją Amerikos piliečių tarpe, tuokart užpildyti blankus ir pasirašius reikiama kreiptis per Balfą ar tiesiogiai į taktininkaujančias organizacijas, kaip tai: NCWC, CWS, IRC ir kt. Tuo keliu einant organizacijos nuo savęs duoda papildomas garantijas ir pasirūpina atvežti tremtinius tokia pat tvarka, kaip iki šiol.

Jei kas nori atsikviesti tremtinius per DP Komisiją, tai reikia labai tiksliai užpildyti darbo sąlygas, nes DP Komisija, patikrinusi darbovietėje dokumente nurodytus darbus ir neradusi užtikrinimo, grąžina visą bylą be eigos kvietėjui. Iš to susidaro susitrukdymas ir kvietėjui tenka, dažniausia, iš naujo kviešti per Balfą. Kvietėsi per DP Komisiją gali tik piliečiai.

BALF Centras

Architektas St. Kudokas pasakoja

Architektas dr. Stasys Kudokas savo imponantiškais ir naujų formų statybomis nepriklausomoje Lietuvoje buvo plačiai pagarsėjęs. Laikinoji sostinė Kaunas buvo pasipuošęs visa eile jo projektuotų pastatų: Aukštoji Technikos mokykla, Šančių gimnazija, Karininkų Romovė ir visa eilė mokyklų. Įvairiose Lietuvos vietose jis statė bažnyčias. Paežeriuose ir Pilviškiuose jos jau buvo užbaigtos. Radviliškyje ir kitur jau buvo suprojektuotos ir turėjo prasidėti statyba, jei ne tie nelemti įvykiai, kurie visą mūsų kūrybinį įsibėgėjimą suardė ir mus pačius išvedė tremtinių keliais.

Iš tremties, Vokietijos, prieš metus į Clevelandą su šeima atvyko architektas dr. Stasys Kudokas. Trumpą laiką buvo apsistojęs New Yorke, bandė ten gauti savo profesijoje darbą. Kietai ieškodamas laimėjo ir lėktuvu viena statybinė firma atsivežė jį į Clevelandą. Toje firmoje jis kurį laiką dirbo, susipažino su sąlygomis ir dabar jau perėjo į visiškai savistovų darbą.

Aplankiau architektą S. Kudoką jo darbo bute, 1064 E. 78 St., Clevelande. Tik žengęs pro durų slenkstį pajunti, kad esi atsidūręs architektų menininko darbo kambariuose: — stalai nukloti, sienos nukabinotos naujais, projektuojamais pastatais. Dairaus į juos, žiūrini į džiaugius. Jei bus lemta čia ilgiau pagyventi, tu kūriniams pasipuoš ir Clevelandas.

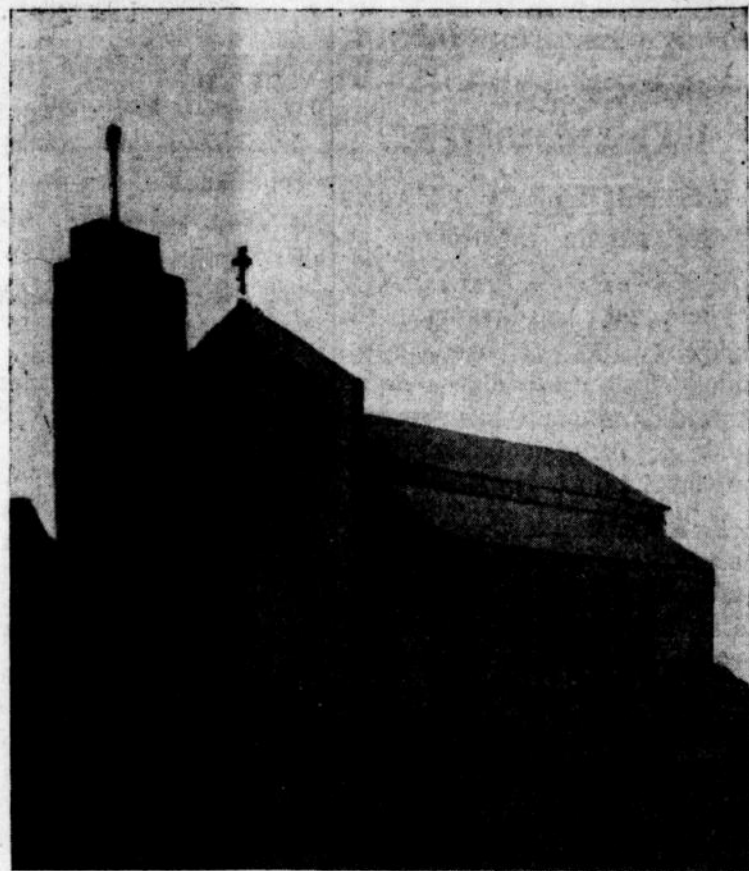
Vienas pirmųjų didesnių pastatų Amerikoje — Clevelando lietuvių naujosios parapijos bažnyčia. Architektas S. Kudokas yra laimėjęs 1-mą premiją tos bažnyčios projekto konkurse ir dabar baigia statybos projektą bei skaičiavimus. Bažnyčios statyba prasidėsianti, jei tik karo įvykiai nesutrukdys, už poros savaitių. Architektas labai nori, kad ir bažnyčios statyba, ir jos vidaus įrengimą įvykdytų lietuviški rangovai ir lietuviški menininkai. Ar pasiseks statybos darbų vykdymą paimti lietuviams, greit matysime — kai baigsis varžybos.

Žinodamas, kad architektas S. Kudokas yra gerai susipažinęs ir išstudijavęs Europos statybą, pasiteiravau, kokią įspūdį jam daro Amerikos statyba? — Spręsti apie Amerikos statybą man būtų gal dar ir peranksti, nes Amerikoje mačiau tik New Yorką ir Clevelandą. Savo statybos charakterį jie labai mažai tesiskiria. Čia labai didelį kontrastą sudaro stambioji ir mažoji statyba. Stambioji statyba imponuoja savo gigantiškumu, pavartota statybine medžiaga na, žinoma, ir savo milžiniška kaina. Šiaip susidaro įspūdis, kad stambioji statyba yra projektuojama ir tvarkoma architektų. Kas negalima būtų pasakyti apie mažąją statybą. Mažoji statyba yra kuriama ir statoma daugumoje rangovų. Ji yra labai nuobodi ir disproporcinga.

Kada pasižvalgai po miestų gatves ir jas palygini su Europos didžiųjų miestų statyba, čia pasijunti tarsi būtum po gaisro atsidūręs.

Urbanistiniu ir architektūrinio požiūriu čia didelė betvarkė. Susidaro įspūdis, kad čia valdžios įstaigos nelabai interesuojasi, kaip išsaugoti miestai. Besikalbant, užsimename apie amerikoniškus standartus ir statybos kainas. Architektas sako: — Čia viskas suvesta į standartus. O jie labai varžo architektą. Jis turi didelį užsidegimą sukurti naują lietuvių židinį Clevelande ir pats pagelk, kad tai įvykdytų lietuviškai. Architektas sako, kad Lietuvos miestų statyba savo charakteriu buvo labai įvairi. Mat, daug jaunų jėgų mokėsi įvairiuose Europos kraštuose ir, grįžę į Lietuvą, stengėsi pritaikyti, ką tik geriausio svetur patyrė. Lietuvoje visi pastebėjo didelį norą kraštą papuošti gražiais pastatais. Ir jų kasmet atsiradavo šimtai — čia tik New Yorką ir Clevelandą. Savo statybos charakterį jie labai mažai tesiskiria. Čia labai didelį kontrastą sudaro stambioji ir mažoji statyba. Stambioji statyba imponuoja savo gigantiškumu, pavartota statybine medžiaga na, žinoma, ir savo milžiniška kaina. Šiaip susidaro įspūdis, kad stambioji statyba yra projektuojama ir tvarkoma architektų. Kas negalima būtų pasakyti apie mažąją statybą. Mažoji statyba yra kuriama ir statoma daugumoje rangovų. Ji yra labai nuobodi ir disproporcinga.

Kada pasižvalgai po miestų gatves ir jas palygini su Europos didžiųjų miestų statyba, čia pasijunti tarsi būtum po gaisro atsidūręs.

Naujosios Clevelando lietuvių parapijos bažnyčios projektas

gatves ir jas palygini su Europos didžiųjų miestų statyba, čia pasijunti tarsi būtum po gaisro atsidūręs.

Urbanistiniu ir architektūrinio požiūriu čia didelė betvarkė. Susidaro įspūdis, kad čia valdžios įstaigos nelabai interesuojasi, kaip išsaugoti miestai.

Besikalbant, užsimename apie amerikoniškus standartus ir statybos kainas. Architektas sako: — Čia viskas suvesta į standartus. O jie labai varžo architektą. Jis turi didelį užsidegimą sukurti naują lietuvių židinį Clevelande ir pats pagelk, kad tai įvykdytų lietuviškai.

Architektas Stasys Kudokas yra gimęs 1908 m. rugsėjo 29 d., Malatiškiuose, Aukštaitijoje. 1917 m. baigė Petrapilio gimnaziją. 1923 m. baigė meno akademiją Kaune ir 1924 m. išvyko studijuoti į Romą. Studijas baigė 1930 m. daktaro architekto laipsniu. Nuo 1930 iki 1937 m. buvo Kauno miesto architektu. Nuo 1933 metų iki pasitraukimo iš Lietuvos profesoriavo Vytauto Didžiojo Universitete Kaune.

Užsiminėm ir apie Lietuvos statybą. Architektas sako, kad Lietuvos miestų statyba savo charakteriu buvo labai įvairi. Mat, daug jaunų jėgų mokėsi įvairiuose Europos kraštuose ir, grįžę į Lietuvą, stengėsi pritaikyti, ką tik geriausio svetur patyrė. Lietuvoje visi pastebėjo didelį norą kraštą papuošti gražiais pastatais. Ir jų kasmet atsiradavo šimtai — čia tik New Yorką ir Clevelandą. Savo statybos charakterį jie labai mažai tesiskiria. Čia labai didelį kontrastą sudaro stambioji ir mažoji statyba. Stambioji statyba imponuoja savo gigantiškumu, pavartota statybine medžiaga na, žinoma, ir savo milžiniška kaina. Šiaip susidaro įspūdis, kad stambioji statyba yra projektuojama ir tvarkoma architektų. Kas negalima būtų pasakyti apie mažąją statybą. Mažoji statyba yra kuriama ir statoma daugumoje rangovų. Ji yra labai nuobodi ir disproporcinga.

Kaimas Lietuvoje dar laukė savo eilės. Bet taip pat darė didelę pažangą. — Kaip sekasi Amerikoje? — dar pasiteiravau architektą. — Pradžia, kaip ir visiems — sunki. Bet palaipsniui nugalim visus pirmuosius sunkumus ir pradėdam įsikurti. Darbo, jei tik nesutrukdys karas, užteks. Yra visa eilė sumanymų. Štai, baigiama naujosios lietuvių parapijos bažnyčia ir jau padaryti dar dvi Clevelando bažnyčių eskiziniai projektai.

Moderniausia Lietuvoje gimnazija Kauno priemiestyje — Šančiuose, pastatyta 1938 metais. Arch. St. Kudoko projektuota.

RAŠALO AŠAROS

Bronys Raila

Geriausias lietuvių rašytojas Amerikoje

Nesusipratimams išvengti, iš karto pasisakyčiau, kad Amerikos lietuvių rašytojo sąvoką čia vartosiu tik siaura ir specialiai ribota prasme. Būtent, turėsiu galvoje tik tokią rašytoją, kuris grožinės literatūros kūryboje temas ir medžiagą yra ėmęs iš Amerikos lietuvių gyvenimo ir pats gyvenęs Amerikoje. Daugumas Amerikos lietuvių beletristų ir poetų savo kūrybos temas yra ėmę iš Lietuvos, ir jie visi buvo atvykę iš Lietuvos, tad Amerikos lietuvių rašytojais nemačiau reikalo juos ir vadinti.

Amerikoje gyvenusių ir rašiusių lietuvių beletristų bei poetų buvo ir tebėra labai daug. Nesu pilnai su visa jų kūryba susipažinęs, bet pasikliauju tikėjimu, kad jei ir kiek čia buvo perlių, tai lietuvių literatūros mėgėjai nėra praėję pro juos be dėmesio. Deja, tų perlių buvo labai nedaug. Mūsų rašytojai emigrantai neturėjo tam nei gerų sąlygų, nei juo labiau pasirušimo. Vos vienas kitas tepakilo kiek aukščiau mėgėjiško lygmens. Bendras lietuvių literatūros lobynas Amerikos lietuvių gyvenimo temomis dar nebuvo praturtintas.

Dabar čia yra atvykusi visa eilė gerų mūsų rašytojų, — gali sakyti, kaip čia mėgstama išsireikšti, profesionalų, kurie tinkamai tokiame darbe pasiruošę, išsimokslinę ir darbais pasireiškę. Dalis jų — gangreit geriausiu mūsų tautos rašytojai ir poetai. Jie dūsta, kaip žuvys išmestose ant kranto, ir jei ilgokai čia turės likti, tai ne vienas tikrai užduos. Gal nemirsi iš bado, nors į senatvę gal teks elgetauti, gal neišgrius nuo troškulio, nes juk nepristigs Coca Cola, — bet užduos dėl to, kad suvaržyto jėgas gyviems išsilaikyti, greitai įsitikins, jog visuomenėje senajai Amerikos lietuvių kartai rašytojas nereikalingas, o jaunajai nutautėjusiai ir pačių tėvų nutautintai kartai lietuvis rašytojas yra negirdėtas ir visai nesuprantamas daiktas.

Bet jei kurio nervai, sveikata ir darbštumas atlaikys, tikėjimo, užsispyrimo ir idealizmo ugnis neužges, tai gal per ateinančią dešimtmetį sulauksime vieno kito Amerikos lietuvių literatūros šedevro. Gal sulauksime taip seniai pasiilgtų kūrinių, kurie mums pavaižduos tikrąjį ir nemeluotą mūsų išsivijios gyvenimą. Pavaižduos be pigutėlių sentimentų ir sacharinės liros, be iškraipymų, be melo, be fanabijos, be propagandos, be statiokiškos tendencijos, horizontalaus siaurumo, — pavaizduos išsivijusį platų gyvenimą nuo jų įsikūrimo ligo dabarties. Vos per porą metų čia pabuvojęs pamačiau, kokia gausybė įdomiausių siužetų ir temų čia vartosi, daugiau nei Nevėžyje žuvų per pavasario nerštą. Jis Viespatie, — joks, stačiai joks Amerikos lietuvių rašytojas jų dar nepanaudojo. Ne per laikraščius ir straipsnius, o per tikrąją literatūrinę kūrybą geriausiai pažįstamas žmogus visuomenė. Mano puslapio kolega V. Skinka jums gali būti pavyzdys. O jis tik vieną kitą brūkšnelį tepabėrė. O kiekviena iš jo gyvųjų temų jau gali būti apysaka ar romanas.

Kalbėti apie geriausią rašytoją negalima taip, kaip apie geriausią golfinką ar krepšininką. Geriausias sezono krepšininkas laikomas tas, kas per rungtynes daugiausia įmetė

sviedinių. O rašytojų sukurtos vertybės sunkiai laipsniuojamos savo svoriu ar gausumu. Plovelytė talento knygaite čia nusveria daugybę storų grafomanų tomų. Net nepatogu naudoti pavarde. Tačiau vieną kitą vistiek paminėsiu. Paminėsiu Antaną Tulį, savo literatūrinės kūrybos dalyje neabejotinai vieną iš pačių geriausių Amerikos lietuvių rašytojų. Gal vienintėlį iš beletristų, kuris iš jaunystės suvokė, kas yra literatūrinė kūryba, pramoko jos metodų ir nepatingėjo išsiugdyti tikrą literatūrinį skonį. Jis mėgino duoti ir savo novelėse davė tikro Amerikos lietuvių gyvenimo vaizdą. Bet jis užduos, o gal tik smarkiai priduso. Prieš kokius trejus metus į Paryžių jis man viename laiške minėjo, kad negalys daugiau rašyti, nes nėra kam tokių raštų skaityti... Vėliau pranešė norįs rašyti romaną iš dabartinių Lietuvos partizanų gyvenimo ir prašė suteikti kai kurios medžiagos. Aš jį atkalbinėjau nuo to gražaus sumanymo, sakydama, kad ta tema geriau tegu rašo tie, daugmaž mūsų rezistencijos dramą išgyveno. Jam patariau nesimesti į jam svetimą tikrovę, o duoti mums Amerikos lietuvių gyvenimo tikrovės. Jei jau nesinori imti kitų temų, tai geriau parodyti ne kaip lietuvis žuva Tėvynėje, bet kaip jis žuva Amerikoje... Gal supyko Antanas Tulas, buvęs geras mano draugas ir kone parapijonis, — bet mūsų korespondencija tais klausimais nutrūko...

Atvykęs prieš porą metų į New Yorką, greit pamačiau vietos lietuvių gyvenimą, atmosferą ir mūsų tautiečių tipus bei kiekvieno jų tirštą istoriją. Buvo daug mislių, daug nusivylimų ir humoro. Ir tuoj daug greičiau savo tautiečius ėmiau suprasti, kai paskačiau storą S. E. Vitaičio apysaką iš "realio Amerikos lietuvių gyvenimo", vardu Gyvenimo Dumble. Be abejo, literatūriškai tai visai silpnutis dalykėlis, ir to lietuvių "realio gyvenimo" ten visai mažai, — bet mūsų pirmųjų emigrantų buities fragmentai prasidejo, matyti klaiki ir liūdna dvasinė jų kelio gija, kuri vėliau suformavo dabartinės kartos psichologiją; matyti žmonės ir likimai, atrodantieji žymiai kitaip, negu kadaise Lietuvos siūstose jų fotografijose su auksinėmis laikrodžio grandinėmis ant liemenių... Paskačiau dabar Algirdo Margerio šliuptynius, — tas pats... Kaip apie storiąsias ir vėliausias kūrinių, norėčiau apie šliuptynius netrukus plačiau pasnėkti.

Bet tuo tarpu turėčiau atsakyti į šios ašaros klausimą: kas geriausias Amerikos lietuvių rašytojas? Deja, man rodos, juo vis tebėra nelietuvis Upton Sinclair, prieš daugelį metų parašęs Raistą, tą gerą apysaką iš Chicago lietuvių darbininkų gyvenimo gyvulių skerdyklose. Ir klausiu. Nejaugi lietuvis pats apie savuosius nieko geresnio vis nesugebės parašyti? Beisbole ir bokse lietuvis pasirodė galingas. Bet jis nieko vertingesnio dar nesugebėjo parašyti nei "litevskai", nei "angelskai"... Po velnių, — tik lieka pasakyti.

Išvykdamas atostogų su šeima, pranešk DIRVAI savo adresą — gausi laikraštį ir atostogaudamas.

RAUDONOJI ŽVAIGŽDĖ

52 autentiškos fotografijos — bolševikų darbų Lietuvoje 1941 birželio mėnesį liudininkės. Trumpi ir tikslūs paaiškinimai lietuvių ir anglų kalbomis. Gaunama DIRVOJE.

Kaina 75 c.

DIENOS KLAUSIMAI

Redaktorius VINCAS RASTENIS, 6820 Superior Ave., Cleveland, Ohio. Tel.: EN 1-4486, ar HE 1-2447

DVEJOPI TEISMAI

PRIEŠ DVEJUS METUS New Yorke buvo iškelta garsi byla, kurioje 11 Amerikos komunistų vadų kaltinami, kad skatino Amerikos gyventojų dalį jėga nuversti Amerikos valdžią, pakeisti jos konstituciją bei visą valstybės santvarką.

Daugiau kaip metus truko byla, kol buvo prieita prie pirmos instancijos teismo sprendimo. Vieši, visos spaudos aprašomi teismo posėdžiai truko daugelį mėnesių. Byloje dalyvavo visa eilė geriausių advokatų. O byla sprendė ne koki valdžios paskirti teisėjai, bet įstatymų nustatyta tvarka iš įvairių gyventojų sluoksnių tarpo parinkti piliečiai.

Tas teismas pripažino, kad kaltinamieji tikrai yra kalti taip, kaip kaltinami. Jie, žinoma, teisinosi, kad jie tik skelbė tam tikras idėjas, o tam pati Amerikos konstitucija garantuoja visišką laisvę. Bet teismas vis dėlto nesutiko su tuo, kad Amerikos konstitucija duoda laisvę skelbti bei stengtis įgyvendinti ir tokias "idėjas", kuriomis stengiamasi sugriauti tą pačią konstituciją ir visas laisves, neišskiriant ir idėjų skelbimo laisvės. Teismas įsitikino, kad komunistai nėra politinė Amerikos partija, bet tikra konspiratorių grupė, siekianti sugriauti tą Amerikos tvarką, kuri tikrai užtikrina laisvę visiems šio krašto gyventojams. Laisvės pačiai laisvei panaikinti nei Amerikos konstitucija neduoda!

Kaltinamieji teismo sprendimą apskundė apeliaciniam teismui. Dvejiems metams praslinkus nuo bylos pradžios, apeliacinis teismas pirmos instancijos sprendimą patvirtino. Bet tai dar ne viskas! Kaltinamieji dar turi 30 dienų laiko skusti sprendimą Aukščiausiam Amerikos Teismui. Nėra abejonės, kad dar daug mėnesių praeis, kol ši byla susilauks galutinio sprendimo.

Kur gi tuo pačiu metu yra kaltinamieji? Jie yra visi laisvi, paleisti už piniginių užstatų, išskyrus vieną, kuris jau atlieka bausmę, teismo jam paskirtą kitoje byloje. Būdami laisvi, jie, be abejo, turi galimybės tęsti toliau savo užsimotą Amerikos pamatų knisimo darbą ir, be abejo, nesnaudžia...

PRIEŠ DEVYNERIS METUS, 1941 metų ankstyvą pavasarį, Lietuvoje, Kaune, irgi buvo 11 asmenų byla teisme. Bet tai buvo bolševikų raudonosios armijos teismas. Ir todėl viskas atrodė visiškai kitaip...

Nemanykite, kad teisiams ten buvo koki kapitalistai, "darbo žmonių siurbėlės". Ne, tai buvo penki geležinkelio dirbtuvių darbininkai, pora mažų valdininkų — sąskaitininkų, du amatininkai — stalius ir siuvėjas — ir vienas karininkas, Lietuvos kariuomenės leitenantas, bolševikų valdžios paverstas raudonosios armijos vyresniojo leitenantu.

Už koki gi jie priešvalstybinį sąmokslą buvo kaltinami? Ogi už tai, kad vieni iš jų galvojo ir rengėsi pabėgti iš "rojaus", kiti — kad jiems padėjo rengtis, tretį — kad žinojo apie tą pasirengimą bei pagalbą, bet nepranešė...

Nuo tų žmonių suėmimo iki bylos sprendimo teisme irgi tada buvo praėję keli mėnesiai, bet visai ne taip, kaip čia, Amerikoje teisiamesiems. Jie kurį laiką buvo tardomi, kai kurie net gana žiauriai (ten negalima neatsakyti į klausimą, pasiteisinant, kad atsakymų gali sau pakenkti!), o paskui buvo palikti kalėjime ne tik be jokios žinios, ar jiems bus kada koks teismas ir kada bus, bet ir be jokios teisės pranešti apie save giminėms, namiškiams ar pažįstamiems. Kada čia apie teisiamesių kiekvieną pajudėjimą rašo smalsūs reporteriai, kada prie teismo rūmų renkasi "vienminčių" demonstracijos su šūkais prieš teismą ir... prieš Amerikos kariuomenę Korėjoje, ten niekas, nei žmonos nei tėvai negalėjo sužinoti, kur yra kaltinamieji ir ar iš viso dar jie yra gyvi. Ką jau kalbėti apie advokatus, kada kaltinamieji veltui prašė kalėjimo administraciją ir savo tardytojus, kad duotų jiems nors mažą popierio skiautėlę ir pieštuką, kad galėtų paprašyti iš namų atsiųsti bent marškinius... Atsakymas jiems buvo visada toks pat: "Iki teismo negalima. Paskui gal gausit ir pasimatyti." Iš to jie sprendė, kad jiems bus kažkoks teismas...

Pagaliau atėjo toji teismo diena. Aklinau uždarame automobiliuje jie buvo nuvežti kaž kur. Tik vienas, gerai tą vietą žinojęs, kieme pažino, jog tai yra privatus namas Kauno Žalajame Kalne, kur paskutiniu laiku buvo buvęs lenkų pasiuntinio Charwato butas. Ten buvo karinio teismo procedūra. Be advokatų, be liudininkų (kai kuriose bylose būdavo ir "liudininkai" — skundėjai), be ilgų kalbų paskelbė bausmes: žinojusiems bet nepranešusiems bėgti po 5 metus, padėjusiems bėgti po 8 metus, bandžiusiems bėgti po 10 metų, o bandžiusiam bėgti leitenantui — mirties bausmė.

Amerikoje konstitucijos griovimo sąmokslininkai, aukščiausi vadai nubausti po 5 ar 10 metų, ten tokios pa-

PABANDYKITE...

Ateinantį sekmadienį Lietuviai Dailės paroda atidaroma jau Chicagoje. Taigi, rodos, lyg ir įvyksta tai, ko daugumas pagėdavo — kad ši paroda apkeliautų bent tuos didesnius Amerikos miestus, kuriuose gyvena po daugiau lietuvių. Bet ar tikrai taip įvyks?

Iš dailininkų tarpo pasigirsta balsų, kad paroda netinkamai parodoma, kad ne visi autoritetai dalyvauja komitete, kad parodos "apšvietimas" sroviškas ir tt. Tūlas dailininkas sakosi net girdėjęs apie nemažus pelnus, gaunamus iš parodos... Atvirai kalbant, čia nieko nauja. Berods, nebuvo nei vienos dailės parodos ir Lietuvoje (kur jas rengė patys dailininkai), po kurios neįvyktų viešo apskolijimo per spaudą tarp dailininkų, paroda tvarkingai ir nuošaliai stovėjusi. Ir vis vardan aukštų meno principų...

Bet ne visi yra pratę nei iš šio nei iš to klausytis visokių absoliučiai nepamatuotų insinucijų, kuriomis atsimokama už nuostirdias pastangas padėti ir padaryti bent tai, kas įmanoma. Teko patirti, kad sąryšyje su kai kurių dailininkų arogantiškais pasielgimais bei insinucijomis, po Chicago dabartinis parodos komitetas nebeturės daugiau pasiryžimo rūpintis ir limesnėmis parodos kelionėmis ir esančioms atiduoti ją patiems dailininkams, netgi, jei tik jie su tuo sutiktų, tai ir

šios ir didesnės bausmės vien už tai, kad žmonės bandė pasiūlyti nuo "laimingo" gyvenimo... Mirtim nubaustajam leido paduoti kasacijos skundą Aukščiausiai Komisijai Maskvoje, bet tam skundui paduoti nebuvo advokato, patys tardytojai parodė, kaip reikia parašyti. Po kelių dienų iš Maskvos pranešė, kad mirties bausmė pakeista irgi į 10 metų priverstinį darbą. Bet Maskvos "malonė" nieko nepagelbėjo. Bolševikams pabėgus nuo buvusio bendrininkų nacių, leitenanto kūnas buvo rastas Petrašiūnų kapinių krašte užkastas tarp kitų, kurių visų pakaušiai buvo peršauti...

Kitų tos bylos dalyvių likimas vargiai ar kam nors žinomas.

Čia gali kilti klausimas — iš kur gi dabar atsirado tos žinios apie tą bylą, jei apie kaltinamųjų likimą negalėjo sužinoti net jų šeimos? Tai būtų labai patogus paklausimas Stalino garbės gynėjams... Bet į tą jiems patogų klausimą yra jiems patiems visai nepatogus atsakymas: šiuos žodžius rašančiam teko sėdėti toj pačioj celėje su dviem iš čia minimų vienuolikos kaltinamųjų.

ANA DIENA P. J. Žiūrys pareiškė mintį, kad komunistams, norintiems Amerikos tvarką pakeisti sovietiskąja, jau dabar reikėtų taikyti sovietiską teismo procedūrą. Tai mintis nėra visai nauja, ji jau daug kam visai natūraliai ateina į galvą. Žinoma, nei Amerika, nei kurio kito ne barbariška tvarkomo krašto valdžia to nepadarys, bet paprasta nefilosofiška logika veda prie to, kad... reikėtų, ir būtų daug kam sveika...

Faustas Kirša

TU NEKLAUSKI

Tu neklauski manęs, mylimoji, Kur poryt mano kelias nueis Pakeliais žalios liepos sustojo Pavieniui, eilėmis ir būriais.

Ak, tos liepos kaip uošvės bernelį Glaus rytoj, ir poryt, ir vėlau. Rūščiai kalba ir gėlės prie kelio, Kad palikt negaliu.

Taip seniai aš apleidau tėvyne, Nuo klajonių apsvaigo galva. Tavo akys mane atgaivina, Mane prikelia dirbt Lietuva.

Iš rinkinio "Tolumos".

Nuomenės

Pasitiki tu, kas yra...

Siunčiu 1 dolerį ir prašau mano adresu siuntinėti DIRVĄ. Susilaikau nuo užsakymo visiems metams, nes po įvykstančių Jūsų redakcijoje pasikeitimų (taip laikraščiai rašo!) laikraštis man gali vėl nebepa-tikti.

L. V., Dayton, Ohio

• Pasikeitimai jau yra įvykę, bet tik prie DIRVOS linotipo. Neilgą laiką tą darbą čia dirbęs asmuo pasitraukė į pelningesnę ar ir lengvesnę darbą. Tas pasikeitimas, žinoma, neturi įtakos laikraščio turiniui. DIRVOS redakcija ir administracija, o taip pat ir "rinkyklos personalas" šiuo metu susideda iš dviejų asmenų (V. Rastenis ir B. Gaidžiūnas), kurie, pastebėję kai kurių laikraščių korespondentų "pranašystes" apie tolimesnius pasikeitimus DIRVOS redakcijoje, klausia vienas kitą — iš kurių pletkainių jie tą ištraukė? Skaitytų, žinoma, dar pageidauja vieno pasikeitimo, apie kurį dažnai savo laiškuose užsimena, būtent, kad DIRVA virstų dienraščiu. Bet, kaip žinoma, vien pageidavimų tokiame pakeitimui įvykdyti neužtenka... RED.

su visais iš parodos gautais "pelniais"...

Pretendentams liks visiškai laisvė parodyti, kaip čia reikia tokias parodas organizuoti ir tvarkyti, o taip pat ir ta privilegija, kad nebereiks rūpintis eksponatų pergabenimu iš Eutikos...

MŪSŲ KALBA

Redaguoja Pranas Skardžius

1. AR GERI YRA ŽODŽIAI

SUOKALBIS IR SUTAUPUS?

Mūsų gyvoje žmonių kalboje priesaga su- beveik nevartojama, bent nėra gerai paliudy-tų su šia priesaga sudarytų se-nesnių ir plačiau vartojamų da-rinių. Vienoj kitoj šnekoj su-tinkama nesuomone yra gana individualus, atsitiktinis dar-nys ir bendrinė kalboj visai nevartojamas; nesuomone vie-toje dabar visur kaip specialus terminas yra vartojama nesu-mone; plg. dar: sąmalas, sąma-tas, samplias, samplėšis, sanda-ras, sankaba, santaika, santar-vė, sąvela, sąsūka, sąžinė ir kt. Dabartinėje spaudos kalboje vienu kitur dar sutinkamas suokkalbis, atrodo, yra nesenas dalykas, nes senesnėje raštų kalboje jis nepažįstamas; pvz. M. Daukša dabartinio suokkalbio vietoje vartoja sankalbį. Da-bartinėje bendrinėje kalboje

šio darinio vietoje plačiai var-

tojamas gerai ir taisyklingai

sudarytas sąmokslas "susimo-

kymas, conspiracy, plot." Mano

nuomone, nebūdingo suokkalbio

vietoje reikėtų ir toliau bendri-

nėje kalboje daugiausia vartoti

sąmokslą arba sankalbą bei

sankalbį.

Taip pat, vadovaujantis bū-

dingesniais bendrinės kalbos

polinkiais, ir sutaupų vietoje

pirmiausia reikėtų vartoti san-

taupas; dėl darybos plg. sutau-

monė; plg. dar: sąmalas, sąma-

tas, samplias, samplėšis, sanda-

ra, sukalbėti — sankalba, sa-

surasti — sąrašas, suskaiyti

— sąskaita, surauti — sąrova,

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

ir kt. Nors mūsų kalboje šalia

susukti — sąsūka, susmakti —

sąsmauka, suveržti — sąvarža

VELNIAIS

Vytautas - Jonas Narbutas

Mano mylima Viktorija, tu gerai žinai, aš nesu nei Dievo numylėtasis rašytojas, nei iš viso tos taip didžios Dievo dovanos sukurti ką nors iš nieko neturiu, ir todėl tik tu viena tikėsi, kad toji istorija, kurią aš tau dabar papasakosiu, nėra mano sugalvota, bet iš tiesų prieš keletą dienų pergyventa.

Tą dieną, kuria aš tau norėčiau pradėti šią istoriją, aš sėdėjau verandoje ir džiaugiausi rudens saulės spinduliais. Ir aš buvau taip mintyse paskendęs, kad nepastebėjau, kaip staiga prieš mane išniro mano bendradarbis Vergilijus. Jis buvo matomai susijaudinęs.

— Velniai! Aš mačiau velnią! — sušuko jis ir bejėgiškai sudribo į priešais mane už stalo stovėjusią kėdę.

Aš negalėjau nusišviesti, kad jo žodžiai ir iš viso jo elgesys (poną Vergilijų aš pažinojau kaip ramų, retkarčiais tiesiog įkyriai flegmatiską žmogų) mane nustebino.

— Velnią? — ir toji mintis staiga man be galo kvaila pasirodė. — D v i d e š i m t a m e amžiuje velnią?

Aš negalėjau susilaikyti nenusijuokęs. Bet kai mano akys susidūrė su Vergilijaus akimis, aš tiesiog išsigandau, ir mano juokas įstrigo gerklėje: jo žėrinčios akys buvo pilnos įtūžimo ir pykčio.

"Čia kažkas netvarkoj", — dingtelėjo man galvon mintis, ir aš paėmiau jį už rankos. Ji buvo karšta ir žymiai drebėjo.

— Tu sergi.

— Mes visi sergame! — Jis piktai atstūmė mane. — Sergame per didele išmintimi.

Ir jis nusijuokė tokiu sarkastišku juoku, kad man nė mažiausios abejonės nebūliko: su juo turėjo k a ž k a š atsiti. Ir tai privertė mane susimąstyti. "Jis slepia savyje kokią nors paslaptį". Taip, paslaptis ar koks pergyvenimas čia būtinai turėjo būti. Ir nors aš labai norėjau jį atidengti, bet savo smalsumą sutramdžiau. Aš net stengiausi parodyti neturįs nė mažiausio susidomėjimo jo pasakytaisiais žodžiais. Nes neabejojau — neprasomas jis ir pats viską papasakos. Nes, iš tiesų, kurių velnių tada jis pas mane taip susijaudinęs atvyko?

Užsėdėjau cigaretę ir lyg niekur nieko pradėjau vartyti laikraštį.

Vergilijus kurį laiką klaidžiojo akimis bo verandą, pažvelgė į mane... Paskui liūdnai ir kartu ironiškai nusišypsojo.

— Iš tiesų, argi gali būti kas dar naiviau, kaip d v i d e š i m t a m e amžiuje kalbėti apie velnią? Bet nejaugi aš turiu tylėti, jei aš tą velnią t i k r a i mačiau?

2. KAI LIETUVISKAI GALĖTU BUTI VADINAMI MARI-NAI IR SUBMARINAI?

Šitie žodžiai yra grynai angliški, akiai versti iš marine (mariner) ir submarine, visai panašiai, kaip beizmentas iš basement, strytas iš street, porčius iš porch ir kt. Bet visi šitie angliški skoliniai nėra būtinai mūsų bendrinei kalbai: mes jų vietoje turime visai gražius ir tinkamus sąvus pakaitus — jūreivis arba jūrininkas "seaman, mariner" ir povandeninis laivas "submarine" arba naras (t. y. laivas naras, neriamasis laivas). Šis paskutinis naujadaras (narlaivis), vartojamas vieno kito amerikiečių lietuvių laikraščio, yra pakenčiamai sudarytas, bet mūsų kalbinėje terminologijoje ir bendrinėje kalboje jau yra daugiau įprastas vartoti povandeninis laivas, todėl, atrodo, jo daugiau reikėtų laikyti ir toliau.

Aš žinau, mielasai, tavo "racionaliai" ir "moderniai" galvosena man žodžiai yra nesveiko žmogaus klaidėjimas. Tu greičiausiai galvoji — aš sapnavau velnią ir sumišiau realybę su sapnu. Arba — aš buvau vienu ar kitą pergyvenimų sukrėstas ir mačiau k a ž k a ž. Ir tai, ko aš negalėjau suprasti, aš pavadinu velniu.

— Ne, aš visiškai nieko negalvoju, — atsakiau, nors jo žodžiai mane nustebino. Man net atrodė — jis skaitė mano mintis. — Viena man yra aišku, tu negalėjai pamatyti "velnią", pavyzdžiui, biure ar šiaip namie, girksnodamas kavą. Tam būtinai turėjo būti kokia nors istorija. O jai, žinoma, įvadas.

— Taip sakant, psichologinis pasiruošimas išvysti ką nors nežemiško. Aišku, to aš visiškai nenoriu slėpti. Ir tik todėl, kad tai nėra joks įsivaizdavimas, nors jau pati vieta, kurioje man teko velnią matyti, tavyje dar labiau sustiprins mintį apie kažkokias haliucinacijas. Bet žinok. Tai buvo vienam senam, apleisto dvaro nuosėdėje stovinčiam bokšte...

— ...kuriam buvo laidojami dvariš-kiai ir kur kiekvieną naktį vaidenasi. Ir tasai bokštas neprieinamų pelkių glūdumoje, — pertraukiau jį, negalėdamas nusišviesti šypsenos. Bet jis, atrodė, jau buvo atgavęs savo flegmatiską būdą.

— Taip, pelkių glūdumoje. Ir kur kiekvieną naktį vaidenasi.

— Bet tada ir aš galiu jį pamatyti! — Ir po valandėlės pridūriau: — Arba tu ji man parodyk, arba tu esi rafinučiausias melagis.

Aš ir pats netikėjau, kad mano žodžiai jam padarys tokį didelį įspūdį. Jis pabalo ir kurį laiką tylėjo. Tada jis atsikėlė nuo kėdės ir ištiesė ranką atsisveikinti.

— Po valandos aš atvyksiu su lengva mašina. Vaziuosim.

Ir iš tiesų, po valandos jis buvo vėl pas mane. Aš jaučiausi šiek tiek sumišęs, ypač, kai sužinojau, kad ligi vaidentuvės (šis vienintelis žodis juokino ir kvailino mane patį) buvo apie 200 kilometrų nuo mūsų miesto. Vykti tokį ilgą kelią "velnio" pamatyti, atrodė, negalėjo būti per daug protinga. Bet aš nieko nesakiau. Anaipol — net raginau.

Iš miesto pasukome pietų link. Buvo slogus pavakarys. Kaip ir visi pavakariai prieš audrą.

Kelyje beveik nieko nešnekejome. Bent jau apie "velnią". Aš galvojau apie tavę, brangioji, o ponas Vergilijus buvo savais rūpesčiais užsiėmęs.

(Bus daugiau)

Savaitgalis Tabor Farmoje

Dažnas keltų sparnus iš įkai-
tinto didmiesčio į gamtą, jeigu
galėtų. Bet naujakuriui tasai
jeigu kartais esti ir labai ša-
kotas. Ir tik netikėta proga pa-
deda išspręsti visą problemą.
Tokią proga atsirado ir DIR-
VOS atstovui Chicagoje.

Nepabaigiami visuomeniniai
reikalai pastūmėjo adv. A. Olj-
pas J. Bačiūną į Tabor Farmą.
Ir paskutinį liepos savaitgalį
adv. Olio vairuojamas Buickas
jau rėdėjo į Bachūno kurortą.
Dr. Dirmekis kovojo su miegu,
o Linkus pasakojo, kaip jis gri-
žęs iš Wuerzburgo į savo sto-
vyklą Tiuringijoje rado joje
raudonarmiečius.

100 mylių įveikė per 2
valandas. Rausvai įdegusį šei-
mininką susitikime naujos jau-
kios vilos verandoje aukštoje
šv. Juozapo upės pakrantėje.
Tai vieta, kuri lakios vaizduo-
tės Bachūno galvoje gimdo vis
naujus planus. Ir jei vienas jų
greit išdegs, tai... Tai apie
tai bus proga parašyti kitą kar-
tą.

Pokalbiui pradžią duoda ak-
tualios. Betgi "senieji" mūsų
veteranai nelabai linkę užsi-
kręsti jaunesniųjų optimizmu,
kurio šaltinis tuo tarpu kažkur
Korėjoje... Lietuviškosios te-
mos nuveja kelias valandas,
kaip miglą. Organizacinis gy-
venimas, savojo spauda, naujų-

AMERIKOS LIETUVIŲ INŽINIERIŲ IR ARCHITEKTŲ DRAUGIJA NEW YORKE

VIENERIŲ METŲ VEIKLA

1949 metų birželio 3 d. J. G.
Sagio bute, Ozone Park, N. Y.,
susirinko 11 vietinių ir nauja-
kurių inžinierių: J. G. Sagys,
J. Dirginčius, E. Staknys, A.
Mačiūnas, K. Krulikas, V. Švi-
pas, J. Matyckas, L. Šušys, J.
Jankauskas, Č. Jalinskas ir J.
Butkus. Susirinkę nutarė įsteig-
ti Amerikos Lietuvių Inžinierių
ir Architektų Draugiją New
Yorke.

Paruošus įstatų projektą, bir-
želio 24 d. Atletų Klubo patal-
pose, 280 Union Ave., Brook-
lyn, N. Y., buvo sukvietas
steigiamasis susirinkimas, ku-
riame draugija įsteigta ir išrink-
ta valdyba: A. Mačiūnas —
pirm., J. C. Baltus — vice-
pirm., K. Krulikas — sekr., J. G.
Sagys — išd., ir St. Kudokas
— fin. sekr.

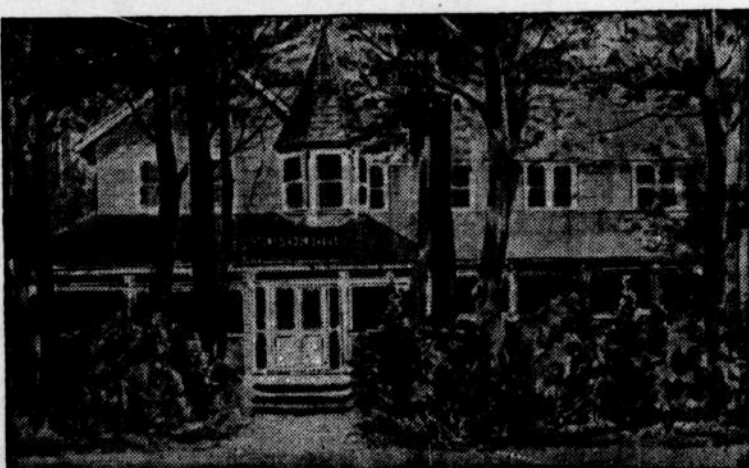
Rugs. 3 d., vieton į Clevelan-
dą išvykusio St. Kudoko, į val-
dybą įėjo J. Černius.

Pirmame susirinkime dalyva-
vo 27 inžinieriai. Dabar drau-
gija turi jau 73 narius. Jų tarpe
ir šie senieji Amerikos Lietu-
viai: J. C. Baltus, J. G. Sagys,
E. Staknys, Ed. A. Jonaitis, J.
Dirginčius, B. Patrickas, J. Ži-
linskas, W. Witkus.

Valdyba per metus turėjo 9
posėdžius, sukvietė 8 visuoti-
nius susirinkimus, kurių metu
buvo skaitytos 3 inžinieriniai
klausimai paskaitos. Europoje
gyvenantiems inžinieriams pa-
siųsti draugijos vardu 6 ver-
tingi maisto siuntiniai \$35 ver-
tės ir \$30 dr. inž. Vl. Jakovicko
antkapiui Vokietijoje pastaty-
ti. Iš kuklios draugijos kasos
skirta kiek aukų Amerikos Lie-
tuvų Kongresui ir New Yarko
Antikomunistinės Akcijos komi-
tetui.

Draugijos atstovai dalyvavo
Am. Liet. Kongrese, du nuola-
tiniai atstovai dalyvauja New
Yorko Lietuvių Taryboje. Už-
megzti santykiai su Emergen-
cy Council for Displaced Eu-
ropean Professional organizacija,
su kitomis Amerikos inžinierių
draugijomis New Yorke ir ki-
tuose miestuose, o taip pat su
lietuvų inžinierių draugijomis,
įsisteigusiomis Chicagoje, Bos-
tone, Detroite, Clevelande, Phi-
ladelphijoje ir Toronte.

Draugijos valdyba kreipėsi
į paminėtas lietuvių inžinierių
draugijas dėl inž. ir architektų
suvaižiavimo ir bendros organi-
zacijos įsteigimo.

ŠTAI VASARVIETĖ,

kurioj atostogaudami lietuviai gali pasijusti

vasaroją .. Palangoj!

Stony Brook Lodge Tel.: Stony Brook 586

Čia priimami ir didesni pobūviai. Ideali vieta gegužinėms.
Rezervuodami kambarius atostogoms arba norėdami dau-
giau informacijų, rašykite:

Pr. Lapienė, POB 526, Stony Brook, N. Y.

Baltimorės naujienos

RADIJO PUSVALANDIS

Paskutiniu metu keletą sa-
vaitgalių praleidau Baltimorėje
lietuvų tarpe. Tai buvo gera
proga išklausti lietuviškų radi-
jo valandėlių, kurios būna tik
sekmadieniais, nuo 12:30 iki
1:00 val. dieną.

Dar pernai vasarą iš Chicago
ir kitų didesniųjų kolonijų buvo
nusiskusta lietuviškomis radijo
programomis. Tačiau šimet jų
nusiskundimų nebegirdėti, taigi,
gal pagerėjo.

Bet Baltimorėje jokių pasi-
keitimų dar negirdėti. Viskas
eina įprasta vaga. Lietuvių kal-
ba tiesiog žiauriai dalkoma —
kaž koks keistas lietuviškų ir
angliškų bei kitokių žodžių mi-
šinys. Su anglų kalba irgi ne-
kuo geriau. Pavyzdžiui, lietuviš-
kas dešras angliškai išverčia
... lithuanian dešri! Taip pat
sunku suprasti, nuo kurio laiko
prie lietuviškos muzikos priklaus-
to krakoviakas ir mazurka...

Sako, "prašom pasiklausyti
lietuviškų liaudies dainų melodi-
jų", o paleidžia tokias melodi-
jas, kurios su lietuviškomis ab-
soliučiai nieko bendra neturi.

Mielai radijo direktoriai, pasi-
klauskite kitų tautybių radijo
programų ir įsiklausykite, kaip
jie gražiai ir taisyklingai kalba
savo kalba, ir padarykite išva-
dą, nes lietuviška kalba yra ne
mažiau pagarbos verta, kaip ir
kitos kalbos. Ir neskelbkite pa-
sauliui visų slaviškų melodijų
lietuviškomis, nes ir taip jau
sunku atsikratyti nuo tų plepa-
lų, kad lietuvių tauta tai slavų
giminės atskala...

Kęstutis Varnagiris.

BR. JONUŠAS APLEIDŽIA BALTIMORĖ

Šiomis dienomis iš Baltimorės
į Bostono apylinkes išsikelia
muzikas Bronius Jonušas su še-
ma. Jis ten apsigyvens savo sa-
vo pažįstamus.

Baltimorės lietuvių visuome-
niniame gyvenime tai apgailė-
tinas nuostolis. Br. Jonušas čia
sukūrė ir vadovavo tremtinių ir
bažnytinį chorą, kurie čia labai
mėgiami. Br. Jonušas, į Balti-
morę atvyko iš Vokietijos perei-
tų metų kovo mėnesį.

Draugija per metus turėjo
\$269.50 pajamų ir \$228.11 išlai-
dų. D-jos narys inž. J. Jankaus-
kas gerai užsirekomendavo sa-
vo dviem moksliniais straips-
niais vietos angliškame inžine-
rijos žurnale "Heating and Ven-
tilating".

Daugiau kaip pusė narių dir-
ba savo specialybės darbu, o
daugelis veikia dalyvauja ir vi-
suomeniniame lietuvių veikime.
Draugijos adresas: American
Lithuanian Engineers and Ar-
chitects Society of New York,
95-09 Woodhaven Court, Ozone
Park 16, N. Y.

K. Krulikas

CHICAGO, ILL.

EKONOMISTAI ORGANI- ZUOTI

Chicagoje įsikūrę tremtiniai
ekonomistai susibūrė į Lietuvių
ekonomistų sambūrį. Pirmuoju
uždaviniu pasirinkta ekonomi-
nio JAV gyvenimo pažinimas.
Paskutiniame susirinkime ekon.
Kašuba, dirbęs viename Chica-
gos banke, padarė pranešimą
apie JAV bankų ir kitų kredito
įstaigų veikimą. Prieita išva-
dos, kad bankinė šio krašto
technika yra pasiekusi labai
aukšto lygio, tačiau pati kredi-
to politika nepakankamai re-
spektuoja socialinį momentą.

Lietuvių ekonomistų samū-
riui Chicagoje vadovauja: Bro-
žaitis, Baltuška ir Valančius.

PAVYKUSI IŠKYLA

Liepos 23 d. įlankos pakran-
tėje A. Mikalojųno viloje nau-
jakuriai surengė didelę gegu-
žinę. Puiki vieta, gražus sodas
ir įlanka suteikė daug malonu-
mo ir seniesiems šių vietų lan-
kytojams ir ypač naujiesiems.

Susirinkę buvo apie 300 žmo-
nių. Buvo virvės traukimo rung-
tynės tarp senųjų ir naujųjų
ateivių, o taip ir kitokių links-
mų žaidimų. Pabaigoje skautai
pasirodė su programėle, bet ji bi-
nti.

DAYTON, OHIO

DOVANOJA DVI DIRVAS

DIRVOS atstovas Dayton, J.
A. Urbonas, gavęs gražinamus
6 dolerius, kuriuos jis buvo įmo-
kėjęs už manytą išleisti knygą
"Red Terror over Lithuania",
(kurios leidėjai, dėl įvairių ne-
palankių priežasčių nutarė nebe-
leisti), grąžino tuos pingus į
DIRVĄ, rašydamas:

"Malonėkite surasti tokius du
asmenis, kurie nori skaityti
DIRVĄ, bet neturi kuo užsi-

buvo silpnoka. Skautams reik-
tų rodytis tik geriau pasiren-
gus...

Gegužinėje grojo Br. Jonušo
sudarytas ir vadovaujamas or-
kestras.

NELEIDO...

Liepos 30 d. į Baltimorę bu-
vo atvykusi solistė Juzė Augai-
tytė. Ta proga ji norėjo pagie-
doti per pamaldas lietuvių baž-
nyčioje, bet klebonas neleido...
Parapijiečiai tuo labai nuste-
pino.

Liepos 31 d. mirė Emilija Ba-
ronaitė - Panell, 38 m. Velionė
buvo gimusi Byesville, Ohio. Bu-
vo SLA 105 kuopos narė. Liko
vyras, sesuo ir trys broliai.

TREMTIS

Vienintelis lietuviškas laikraštis Vokietijoje. Eina nuo 1950 metų
liepos mėnesio pradžios, kas savaitę. Leidžia ir redaguoja žurnalistas
SIMAS MIGLINAS. Prenumeratos kaina Amerikoje ir Kanadoje
— 50 centų vienam mėnesiui —

TREMTIES atstovai:

Visai Amerikai, išskyrus Chicago miesto —
St. Nasvytis, 4579 W. 157 St., Cleveland 11, Ohio
Chicago miestui ir Kanadai —
W. Stuoigis, 1114 Florence Ave., Evanston, Ill.

REMDAMI TREMTĮ, REMIAME VOKIETIJOJE
LIKUSIUS LIETUVIUS — BE UZJURIO LIE-
TUVIŲ PARAMOS JIE LIKS BE LAIKRAŠČIO!

GENOCIDE! GENOCIDE! many.

Nors neseniai išleista, bet sa-
vo aktualumu jau spėjusią pa-
garsėti K. Pelėkio knygą (anglų
kalba) GENOCIDE galima gauti
tiesiog išsirašant iš leidyklos —
"Venta", J. Rimeikis, Bismarck-
str. 1, (14a) Schw. Ghuend, Ger-

Knygos kaina 2 dol.
Amerikoje ji gaunama arba
iš MARGUČIO redakcijos, 6755
S. Western Ave., Chicago 29, Ill.
arba 2 dol. pasiuntus šiuo adre-
su: Mr. Eug. Vilkas, 11600 S.
Lafayette Ave., Chicago 28, Ill.

DIRVOS ATSTOVAI

į kuriuos galima kreiptis visais DIRVOS prenumeratos
ir skelbimų reikalais:

Amsterdam, N. Y.

M. Židonis, 260 Locust Ave.

Baltimore, Md.

Antanas Česonis, 620 W. Cross St.

So. Boston, Mass.

Brunonas Kalvaitis, 545 East Broadway.

Chicago, Ill.

Jonas Paplėnas, 4418 So. Hermitage Ave.

Dayton, Ohio

J. A. Urbonas, 1302 Lamar St.

Newark, New Jersey

A. S. Trečiokas, 314 Walnut St.

New Yorke - Brooklyn

Antanas Sodaitis, 57-56 63rd St., Maspeth, N. Y.

Waterbury, Conn.

Vladas Varneckas, 2157 N. Main St.

Hamilton, Canada

Bronius Vengrys, 227 Brant St.

Montreal, Canada

Stepas Kęsgaila, 6882 Beaulieu St.

Toronto, Canada

Jonas Paršeliūnas, 514 Euclid Ave.

Anglijoje

Jonas Palšis, 10, Warrel's Terrace, Bramley-Leeds.

Australijoje

Povilas Lukošius, 178 Wakefield St., Adelaide, S.A.

PALAIKYKIME TUOS kurie skelbiai DIRVOJE!

P. J. KERSIS

609-12 Society for Savings Bldg.—Cleveland, Ohio

OFISO TELEF.: MAIN 1-1773. REZIDENCIJA: PENINSULA 2521

Norėdami pigiai pirkti namus mieste arba priemiestiuose, kreip-
kitės į mane, gausia pigia kaina. Taipgi gausit patarnavimą įvai-
riuose apdraudos-insurance reikaluose.

Sutaisau paskolas pirmo morgečio. Patarnavimas ir išpildymas
garantuojama. Kreipkitės į mane telefonu arba asmeniškai.

BEST WISHES TO ALL THE LITHUANIAN PEOPLE

Elect

Wilbur H. Brewer

State Representative

REPUBLICAN ELECTION NOVEMBER 7, 1950

Pre - Primary Endorsements:

The Citizen League — "Preferred"; The Cleveland

Press; The Cleveland Plain Dealer; The Cleveland

News; Educational Council of Cuyahoga County.

SVEIKINAM VISUS DRAUGUS IR KLIENTUS!

The Lorain Banking Company

Federal Deposit Insurance Corporation narys

Federal Reserve System narys

Visi indėliai apdrausti iki \$5,000

600 Broadway

Lorain, Ohio

Clevelande IR APYLINKĖSE

APLANKYKIME MUSŲ SKAUCIŲ LAUŽĄ!

Skautininkės St. Radzevičiūtės ir p. Francis Ambrose pastangomis suruošta Neringos skautių tunto stovykla.

Stovykla atidaryta rugpjūčio 5 dieną. Stovyklauja apie 30 skautių. Šio šeštadienio (rugpjūčio 12 d.) vakarą jos rengia viešą laužą. Bus skautišku papročiu atliekama tam tikra programa prie sukurtos ugnies. Skautės kviečia atvykti tėvelius ir kitus Clevelando lietuvius. Kviečia atvykti anksčiau, dar dieną, pabendrauti su skautėmis gražioje gamtoje.

Susisiekimas:

1. Vaziuojantiems autobusu: autobusų stotis yra 9-toje gatvėje, tarp Superior ir Walnut (iš rytinės dalies atvažiuojant į centrą, reikia išlipti prie 9-tos gatvės ir eiti į kairę. Autobusų linija NORTH OLMSTEAD, arba BUTTERNUT PEDGE. Vaziuoti reikia iki Shepherd's Hill. Išlipus eiti apie 10 minučių —

yra krypties rodyklė su užrašu Girl - Scout Cabin.

2. Vaziuojantiems automobiliu: važiuoti Lorain Ave. (Rt. 10), į Mastick Road. Iš to įvažiuoti į Metropolitan Park West 199-tąją gatvę. Vaziuoti Park Boulevard iki Girl Scout ženklo. Ten pasukti į dešinę. Vartai veda į stovyklą. Kitas kelias paežere: 20-tuoju keliu iki West 199 gatvės, toliau, kaip pirmą pasakytą.

KULTūros FONDO SUSIRINKIMAS

Lietuvių Kultūros Fondo Clevelando (1) skyriaus narių visuotinis susirinkimas šaukiamas šį sekmadienį, rugpjūčio 13 d., 11:30 val. dieną, Lietuvių Klubu salėje, 6835 Superior Ave.

Susirinkime bus padarytas sk. valdybos pranešimas apie naujus skyriaus uždavinius ir apsvaistyti kiti svarbūs klausimai. Maloniai kviečiame ir visus kitus tautiečius dalyvauti šiame susirinkime ir tuo prisidėti prie lietuvių kultūros palaikymo ir jos puoselėjimo pastangų.

Kaip jau buvo spaudoje skelbta, LK Fondo Clevelando skyrius yra apsiėmęs laikinai eiti visos JAV Liet. Kultūros Fondo apygardos centro pareigas. Dėl to atsiranda naujų uždavinių, išskyla daug klausimų, kuriuos šiame susirinkime teks rimtai atsvarstyti.

LKF Clevelando
Skyriaus Valdyba

MIRĖ M. VERBELIENĖ

Prieš porą savaičių Floridoje mirė M. Verbelienė, žinomo clevelandiečio Jono Verbėlos žmona. Jie per eilę metų gyveno Clevelande, darbavosi tautininkų tarpe, turėjo čia lietuvišką užėigą (Pythias Cafe), paskiau kurį laiką turėjo tokį pat biznį prie Geneva, Ohio.

Dabar keletą metų gyveno prie Hollywood, Fla. Ten įsigijo savo namus ir jau buvo pasirengę pastoviai apsigyventi. Velionė mirė po operacijos. Palaidota Floridoje. Abu Verbėlos buvo ilgamečiai DIRVOS skaitytojai ir rėmėjai, Clevelande paliko daug savo draugų, kurie reiškia Jonui Verbelai užuojautos liūdnoje valandoje. Laidotuviams į Floridą buvo nuvažiavęs velionės brolis iš Clevelando.

COMMUNITY CHEST NORI RINKTI \$5,500,000

Clevelando "Raudonosios Plunksnos" labdarinių įstaigų yra 101 ir jų darbas reikalauja gana daug pinigų. Jos veikia dėka pačių Clevelandiečių dosnumo. Šiomet tiems labdariniams darbas yra užsimita surinkti iki penkių su puse milijonų dolerių. Tai yra 100,000 daugiau, negu pernai užsimita ir 200,000 daugiau, negu pernai iš tikrųjų buvo surinkta. Community Chest komitetas, kuris vadavauja tai rinkliavai, pažymi, kad tas užsimojimas yra bandymas, nes sunku esą atspėti, kaip į aukojimą atsilieps dabartinis laikų netikrumas. Rinkliava bus spalių mėn. 16-26 dienomis. Dalyvaus apie 25,000 rinkėjų.

PARDUODAMAS

jaukus 2 šeimų namas 4 — 4 ir 2 kamb. 3-me aukšte, su visais patogumais ir baldais. 2 garažai, didelis sklypas, gražiai aptvarkytas. Linwood gatvė. Kaina \$10,500, įmokėti tik \$2,000. Nuoma už viršutinį aukštą ir garažus \$65 per mėnesį. Apatinis butas laisvas nuo š. m. rugsėjo 1 d. Kreipkitės: P. P. Muliolis 6606 Superior

FILMAVO ČIURLIONEČIUS

Pereitą sekmadienį Clevelando International Institute, Cleveland Press bendradarbio žurnalisto T. Andrica iniciatyva, nufilmavo į spalvotą filmą čiurlioniečius, šokančius lietuvių tautinius šokių ir dainuojančius lietuvių tautines dainas. Filmuojama buvo tautinių darželių parke. Diena filmavimui ir fotografavimui pasitaikė nepaprasti palanki. Ta proga savo spalvotą filmą apie čiurlioniečius papildė ir B. Gaidžiūnas, kuris taip pat padarė apie 180 įvairių nuotraukų iš čiurlioniečių šokių. Nuotraukos darytos įvairiose grupėse ir paskirai, įvairiose pozose. Tų nuotraukų netrukus bus galima matyti DIRVOS lango ir įsigyti DIRVOS redakcijoje.

PADEKA

Columbus, Ohio. Clemas Pocius, vienintelis lietuvis šiame mieste, kuris savo gimines ir mane svetimą su nepajėgia šeima ištraukė iš tremties vargo, Vokietijoje, sudarė sąlygas atvykti į Ameriką. Atvykus, teikia galimą globą, sušelpė materialiai ir rūpinasi mumis tėviškai. Clemui Pociui tariam nuosirdžiausią aciu už jo pagalbą. V. Bitinas ir dukrelės Dalia ir Irena

PRASO ATSLIEPTI

Antanas Žilinskas, 3 Robbins Place, Yonkers, New York, prašo atsliepti Antaną Šeirį, kilusį iš Mažeikių, Tryškių valsč, taip pat ir kitus pažįstamus. Ant. Žilinskas yra kilęs iš Racių kaimo, Žemalės par.

PARDUODAMI

geri baldai 4-iams kambariams 1239 E. 101 St. SW 1-0492

KAMBARYS

1 — 2 asmenims. Galima virti. 1032 Linn Drive (33)

KAMBARYS

liet. namuose, didelis, vienam vyrui, patogus pasinaudojimas irtuve. 1847 E. 86 St. CE 1-6983

NAUJAUSI NAUJAKURIAI

Rugpjūčio 5 d. laivu "General Blatchford" į New Yorką atvyko šie lietuviai tremtiniai:

Atkočiūnas Vincas — Brooklyn, Bigenis Vladas — Phila, Pa.

Brazauskas Leonas, Uršulė, Irena, Eduardas — Cleveland, O.

Brinkmanas Mikas — Detroit, Cecevičius Vaclovas — Chicago, Ill.

Cecys Vincas, Elise, Martynas — Trenton, N. J.

Cesekas Apolonija, Judita, Kamilė — Reading, Pa.

Dapkus Antanas — Chicago, Ill. Didvalytė Marija — Detroit, M.

Dmitruk Luiza, Eduardas — Detroit, Mich.

Dovaina-Sivestravičius Aleksandras — Cleveland, Ohio.

Dzerbūnas Juozas, Ona — Detroit, Mich.

Gaubas Juozas — Dorchester, Mass.

Gudavičius Jonas — Chicago, Ill. Jarusevičius Uršulė, Irena, Antanas — Springfield, Ill.

Jasukynas Ona, Romana, Genovaitė — Du Bois, Pa.

Juodelis Antanas, Stefanija — Brockton, Mass.

Kalys Jonas — Chicago, Ill. Karpus Juozas, Elena, Juozas, — Detroit, Mich.

Kassautski Ruth — Chicago, Ill. Kriščiūnas Feliksas V., Marija, Eugenija, Donatas — East St. Louis, Ill.

Kukleris Kazys — Great Neck, New York.

Kupčiūnas Jonas — Wilkes Barre, Pa.

Masionis Juozas, Ella, Ilona, Rimantas — Du Bois, Pa.

Mažeika Vytautas, Ona, Bronė, Elena — Cleveland, Ohio.

Mažeika Alfonsas — Chicago, Ill. Medvedevas Aleksandras, Charitina, Gediminas, Vytautas — New Haven, Wyoming.

Miceika Vytautas — Chicago, Ill.

Mimgaudis Juozas, Anastazija, Natalija, Bernadeta, Irena — Dorchester, Mass.

Nasvytis Donatas — Euclid, Oh.

Noreika Vladas — S. Boston, Mass.

Paulionis Antanas, Emilija — Springfield, Ill.

Petuška Juozas, Elzbieta, Danutė, Ferdinandas — New Britain, Conn.

Puodžiūnas Zigfridas, Janina, Leonas, Janina — Chicago, Ill.

Rezyz Elzė, Liolyta, Petras — Cleveland, Ohio.

Rutkauskas Vladas — Waukegan, Ill.

Sablinskas Juozas — Chicago, Ill.

Sadauskaitė Regina — Philadelphia, Pa.

Sandargas Vincas, Antanina — Detroit, Mich.

Siekluckas Vanda-Regina, Zita — Brooklyn, N. Y.

Šimkus Markas — Baltimore, Md.

Tamošaitis Sofija, Romanas, Vytautas, Eugenija, Janina — Chicago, Ill.

Vaičiūnas Albinas — Chicago Heights, Ill.

Virkutis Jonas, Ilse — Bethlehem, Pa.

Vyšniauskas Olga — S. Boston, Mass.

PRANEŠIMAS LIETUVIŲ KALBOS VADOVO PRENUMERATORIAMS

Ligi šių metų liepos 1 dienos užsiprenumeravusiems Vadovo kaina \$3.50.

Kurie jau sumokėjo \$2.50, tie siunčia žemiau nurodytu adresu dar \$1.00.

Europoj sumokėjusieji 10 DM, siunčia žemiau nurodytu adresu dar \$1.50.

Visus prašau nurodyti, per ką buvo įmokėta pirmutinė prenumeratos mokesčio dalis ir aiškiai parašyti savo dabartinį adresą. Kas neatsiūs papildomo mokesčio ir nepašys pinigų atgal, tam Vadovas bus išsiųstas išpirktinai ir tuo adresu, kuris buvo anksčiau duotas

Nuo 1950 metų liepos 1 dienos Vadovo kaina yra \$4.50.

LKV Gen. Igaliotinis JAV Juozas Audėnas, 14 Townsend St. Boston - Roxbury, Mass.

IEŠKANTIEMS DARBO

Daugelis neseniai į Clevelandą atvykusių kreipiasi į DIRVĄ, teiraudamiesi kur gauti darbo ar butą. Atsitinka, kad kartais galima ir nurodyti, nes pasitaiko, kad per redakciją esti pasiūlymi butai ar klausiami darbininkų. Bet dažnai atsitinka, kad ieškotojui užėjus, nėra pasiūlymų, o pasiūlymumui atsiradus, negalima ieškotojo sugaudyti. Todėl prašome visus, kurie tais reikalais į DIRVĄ kreipiasi, palikti raštelį su savo adresu, jei galima, tai ir telefonu, kuriuo būtų greičiausiai pasiekiamas, taip pat ir su kitomis informacijomis, kurios gali būti reikalingos (amžius, specialybė, šeimos dydis, kai ieškoma buto, ir tt.). Be to, jei pavyksta kitais keliais susirasti ieškomą dalyką, tai prašom būtinai ir nedelsiant tą DIRVAI pranešti, kad nebūtų nereikalingo susiklaidinimo ir susitrukdymo.

Jūs fotografuojat ir norite, kad nuotraukos būtų geros.

Savo filmas atsiųsite mums aiškinti, dirbti atspaudas ar padidininimus.

B. Gaidžiūnas
6820 Superior Ave.
Cleveland 3, Ohio

New China Restaurant

will have theyr Grand Opening

THUESDAY, AUGUST 15

That is NEW Location —

1710 Euclid Avenue

Cleveland's finest and most beautiful

eating places

MONCRIEF SILDYMAS

ir ORO VĖDINIMAS

Statytojui didžiausia vertė doleriais

GAS — OIL — COAL

THE HENRY FURNACE CO., Medina, Ohio

SUOPIS FURNITURE

6921 Wade Park

EX 1-8709

Visokių rūšių baldai ir elektriniai bei kitoki reikmenys virtuvei ir kiekvienam Jūsų buto kambariui

ŽEMOS KAINOS — MALONUS PATARNAVIMAS

Patogi vieta apsipirkti lietuviams naujakuriams lietuviškoje krautuvėje

Pilnai padengta apdrauda

UTah 1-4515

W.M. DEBBS PAINTING CO.

Namų Pagražinimas iš Vidaus ir iš Lauko
7526 Star Avenue Cleveland 3, Ohio

I J. SAMAS - JEWELER

Persikėlė į naują didesnę ir gražesnę krautuvę

7007 Superior Ave.

Greta Ezella Theatre

Dabar jau turime didesnę rinkinį Deimantų, Žiedų, Laikrodėlių ir visokių graždaiktų, už nupigintą kainą.

Wilkelis Funeral Home

Valdžios pripažinta laidotuvių direktorė

Aldona Wilkelis - Wirby

Pilnas laidotuvių patarnavimas

—HAMMOND VARGONAI PER ŠERMENIS—

6202 SUPERIOR AVE.

HEnderson 1-9292

JAKUBS & SON

FUNERAL HOME

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai

25 metal simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue

ENdicott 1-1763

PASIRENKAMA DAUGIAU KAIP 6 iš 10

Niekas kitas, tik kvapnumas nulėmė šiuose bandymuose! Ir tik dėl kvapnumo Carlingo Black Label alų pasirenka daugiau kaip 6 iš 10! Jie sako, kad šis švelnesnis, sausesnis, skanesnis už brangųjį premijuotą alų. Įsitikinkit patys, kad galit skonėtis geresniu už premijuotą alumi nemokėdami premijinės kainos. Tik tarkit: "Prašau Carling's Black Label alaus!"

Tavernų lankytojams duodama Black Label ir premijuoto alaus iš bonkų užmaskuotom etiketėm

DAUGIAU KAIP 6 BANDYMUOSE iš 10 PASIRENKAMA CARLING'S Black Label ALŲ

CARLING'S Black Label BEER

BREWING CORPORATION OF AMERICA • CLEVELAND, OHIO

NO BETTER
TERMS
ANYWHERE

LOANS TO
REPAIR, MAINTAIN,
MODERNIZE YOUR HOME
OR BUSINESS PROPERTY

Mūsų specialybė

virtuvių, vonių, arkų ir
spalvotų langų
PERTAISYMAS

Taip pat popieriuojame arba
dažome kambarius

K. ŠTAUPAS

16908 Endora Rd. KE 1-8794

IŠTIKUS GAIŠRO NELAIMEI

Kada jūsų namai arba raudonai tampa sunaikinti arba sugadinti ugnies, kreipkitės į P. J. KERŠIS, dėl apkaivimo, ko visada reikalauja apdraudos kompanijos pirm, negu išmoka už nuostolius.

P. J. KERŠIS

609-12 Society for Saving Bld.
Telef.: MAIN 1-1773.
Rezidencija: PENINSULA 2521

JONAS G. POLTER

Lietuvis
Namų Maliavotojas
Popieriuotojas

Apkainavimas ar patarimas reikale jūsų namo pagražinimo suteikiama nemokamai.

495 East 123rd St.
Telef.: POTomac 1-6899